

BI

SPESIALISERINGSKATALOG og obligatorisk 4. klasse kurs

Handelshøyskolen BI

Siviløkonomstudiet

Vår 1996

Høst 1996

Vinter 1997

Vår 1997

Spesialiseringskatalog og obligatorisk 4. klasse kurs

Siviløkonomstudiet

Vår	1996
Høst	1996
Vinter	1997
Vår	1997

Utgitt av: Handelshøyskolen BI
Layout/design: Grafisk avdeling BI
Opplag: 1000
Redaksjonen avsluttet: Juni 1996
Redaktør: Turid Weston
Trykket hos: Aktiv Trykk AS, Oslo

Terminkalender

Uke	Dato	Aktivitet
Høstterminen 1996		
32-36	05.08-06.09	Evt. ekstraordinær kontinuasjonseksamen
37	9. september	Første undervisningsdag
37	12.09	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse
42	14.10-18.10	Påmelding til høsttermin-eksamen
46	15. november	Siste undervisningsdag
47-51	16.11-22.12	Eksamensperiode
Vinterterminen 1997		
2	6. januar	Første undervisningsdag
5	27.01-31.01	Påmelding til vintertermin-eksamen
6	03.02	Frist for valg av spesialiseringsretning
6	07.02	Sensur desember-eksamen
8	21.02	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse
10	07.03	Siste undervisningsdag
		NB! Det er kun 9 uker til undervisning i vinterterminen
11-12	08.03-22.03	Eksamensperiode
13	24.03-31.03	Påskeferie
Vårterminen 1997		
14	1. april	Første undervisningsdag
14	01.04	Siste frist omvalg spesialiseringsretning
19	05.05-09.05	Påmelding til vårtermin-eksamen
20	16.05	Sensur mars-eksamen
22	30.05	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse
23	6. juni	Siste undervisningsdag
23	6. juni	Høytidelig avslutning for avgangsklassene i SR-studiene
24-26	07.06-29.06	Eksamensperiode

Obligatorisk kurs

for alle studentene i 4. året

Vinter

GRA 5990 Bedrift og samfunn i historisk perspektiv

Bedrift og samfunn i historisk perspektiv

Business and Society in Historical Perspective

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å utvikle studentenes evne til å se økonomisk aktivitet i en bredere sammenheng. Det blir lagt vekt på å introdusere studentene for nye teorier om utviklingen av ulike moderne samfunnssystemer, og spørsmålet om hvordan man kan forstå dagens økonomiske systemer på bakgrunn av en historisk utvikling vil stå sentralt. Det er også et mål å introdusere en historisk tenkemåte som en del av det kunnskapsgrunnlaget som en siviløkonom vil kunne gjøre bruk av i sitt yrkesliv.

Tematisk oversikt

- Teorier om økonomisk vekst og samfunnsmessig endring.
- Historie som innfallsvinkel til forståelse av moderne business.
- Faser i utviklingen av det moderne samfunn
- Variasjoner mellom økonomiske systemer
- Industriell omstilling i ulike perioder
- Management teorier i historisk belysning
- Økonomer som samfunns- og bedriftsledere

Pensum

Amdam, R. P. og Knutsen, S. (red.): *Artikkelsamling til Bedrift og samfunn i historisk perspektiv*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1995. (Inneholder de fleste artiklene)

Amdam, R. P., Knutsen, S. og Thue, L.: *Bedrift og samfunn*, Bergen: Fagbokforlaget 1996.

Lazonick, W.: *Business Organization and the Myth of the Market Economy*. Cambridge: Cambridge University Press 1991. Utdrag.

Sejersted, F.: *Demokratisk kapitalisme*. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 1, 5, 7 og 13.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Fagoppgave med tilknytning til et emne fra forelesningene. Inntil tre studenter kan arbeide sammen og levere fagoppgave.

Innlevering: Ved slutten av terminen.

Eksamenskode: GRA 5990.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Rolv Petter Amdam og Sverre Knutsen.

Innledning

Som dere vil se har vi også tatt med det obligatoriske kurset for 4. klasse i denne spesialiseringskatalogen. Vi har valgt å plassere dette først, foran spesialiseringsretningene.

Spesialiseringssdelen

Denne katalogen inneholder alle kurs på hver retning gjennom alle fire terminene. For å kunne få dette til, må faglig stab ha muligheten til å kunne endre pensum på vinter- og vårkursene. Dette fordi det kan komme til nye bøker som er bedre enn de eksisterende. Slik endring vil bli bekjentgjort ved oppslag i god tid før angjeldende termin starter. Dette gjelder vinter- og vårkurs.

Valg av spesialiseringsretning og tilhørende kurs skjer vinteren i 3. klasse. (oppslag om eksakt dato slås opp på tavlen.) Studentene kan velge blant 12 forskjellige retninger:

1. Bedriftsutvikling
2. Beslutningsstøtte og ledelsesinformasjon *
3. Finans
4. Informasjonsledelse
5. Internasjonal bedriftsledelse
6. Ledelse og effektivitet *
7. Logistikk
8. Markedsføring
9. Organisasjonspsykologi
10. Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring
11. Samfunnsøkonomi
12. Shipping Management

* Tilbys ikke studieåret 1996-97

Vi ønsker å gjøre dere spesielt oppmerksomme på:

- Dere må gjøre deres valg av spesialiseringsretning og kurs ut fra denne katalogen selv om det vil komme en ny katalog før dere begynner med spesialisering, og at det da er den nye katalogen som i realiteten gjelder for dere. I 1996 ble det delt ut en «spesialiseringsblekke», hvor retningene og kurs for fire terminer fremkom.
- Kriteriene for utvelgelse til retningene i de tilfellene det blir overbooking, vil bli annonsert ved oppslag etter at Høyskolerådet har besluttet disse.
 - Alle GRA-kurs er 1,5 poeng som tilsvarer 2 «gamle» vekttall.
 - Antall deltagere pr. kurs er normalt begrenset oppad til 80 studenter hvis ikke annet er oppgitt i kursbeskrivelsen. Det er et minimumskrav til deltagelse pr. kurs på 25 studenter.

Siviløkonomstudiets spesialiseringsdel er funksjonsorientert i motsetning til studiets obligatoriske del, som gir studentene generelle kunnskaper innen fagområdene. Med funksjonsorientering menes at undervisningens innhold og form er tilrettelagt med sikte på å forberede studentene til oppgaver innen bestemte bedriftsøkonomiske funksjoner (unntaket er Internasjonal bedriftsledelse og Organisasjonspsykologi).

Hver enkelt spesialiseringsretning består av en obligatorisk del og en valgfri del. Studentene skal som et minstekrav gjennomføre **fem kurs innen den valgte retningen samt ett kurs som velges enten fra retningen eller fra annen retning eller fra de frittstående suppleringskursene.**

Dersom studentene ønsker å avlegge eksamen i kurs som går utover de nødvendige seks kurs, gis det anledning til det. Disse kursene regnes som ekstra kurs, og studentene kan velge om disse kursene skal inngå i hovedkarakteren når vitnemål utstedes.

Videre gjøres studentene oppmerksomme på at det er mulig med **omvalg av kurs. For høstterminen: Senest innen første undervisningsuke i høstterminen, og for vinter- og vårterminen senest innen første undervisningsuke i vinterterminen.** Disse omvalgene forutsetter at det er plasser ledige på kurset.

Når det gjelder omvalg av retning er denne fristen 1. april i 3. klasse. Når det gjelder retninger hvor det er overbooking, vil fristen for omvalg bekjentgjøres ved oppslag.

Skjemaer for omvalg fås i sekretariatet.

Diplomoppgave og forprosjekt

Studentene skal i løpet av sitt 4. år skrive et forprosjekt og en diplomoppgave. Oppgaven utføres av to til tre studenter som samarbeider om oppgaven.

Forprosjekt

Fra og med studieåret 1996/97 er det innført et obligatorisk forprosjekt som del av diplomoppgaven.

Forprosjektet skal utarbeides etter følgende disposisjon:

- 1) Innledning
- 2) Problemformulering
- 3) Teorifundament
- 4) Forskningsmodell
- 5) Skisse til metode.

Omfanget på forprosjektet skal normalt ikke overskride 20 maskinskrevne A4-sider.

Frist for innlevering er innenfor perioden 15. oktober til 20. desember, men varierer mellom de ulike spesialiseringsretningene. Studentene må forholde seg til den fristen som gjelder for sin retning. For grupper hvor minst ett av medlemmene er på utveksling, er innleveringsfristen 15. januar i 4. år for hele gruppen.

Forprosjektet gis en tallkarakter som teller 20% av den endelige sensuren for diplomoppgaven. Det gis ikke adgang til forbedring av bestått forprosjekt. Dersom forprosjektet ikke består, gis det etter nærmere avtale med veileder anledning til å omarbeide oppgaven for fornyet sensur innen 15. mars i studiets 4. år. Dersom forprosjektet også etter fornyet sensur fremdeles ikke er bestått, vil samlet diplomoppgavearbeid bli sensurert uten forprosjektrapport, men slik at endelig karakter blir trukket med tre tiendels karakterpoeng (3/10).

Formålet med diplomoppgaven

Diplomoppgavens tema hentes fra et selvvalgt problemområde, som oftest innenfor studentens spesialiseringsretning.

Diplomarbeidet skal i tillegg til å vise om studenten har evne til å anvende tilegnet kunnskap, også være en læringsprosess. Arbeidet tar sikte på å gi studentene kunnskaper og ferdigheter i utredningsmetodikk. Studentene skal kunne bearbeide et bredt formulert problem, og kunne legge frem og gjennomføre en utredning som – innen gitte tids- og ressursrammer – så godt som mulig bidrar til problemets løsning eller gir et godt beslutningsgrunnlag.

Tema for oppgaven

Når det gjelder tema for oppgaven og hvordan man skal komme igang, henvises det til diplomseminaret som gjennomføres for hver retning. Seminarene vil starte på vårparten i 3. klasse for at studentene hurtigst mulig skal komme igang med diplomoppgaven. Vi gjør oppmerksom på at diplomseminaret er obligatorisk og vil fungere som en del av veiledningsopplegget for studentene.

Studenter har plikt til selv å finne problemområder som er egnet til diplomoppgaver. Forslag skrives på eget skjema (se 2. avsnitt under «veiledning»), og veileder godkjenner tema.

De forskjellige institutter presenterer i tillegg enkelte problemområder som egner seg til utredning i en diplomoppgave. Disse forslagene til diplomoppgaver har instituttet dels fått fra utenforstående interessenter som firmaer og forvaltning, dels er det problemområder som har allmenn interesse. Alle forslag som kommer fra utenforstående interessenter (oppdragsgivere), skal godkjennes av det respektive institutt.

Veiledning

Alle studenter får tildelt en (eller flere) veiledere for diplomoppgaven. Dette skjer ved at man fyller ut et definisjons-skjema (fås i Sekretariatet). På dette skjema gir man en grov disposisjon til oppgaven man har tenkt å skrive og evt. navn på ønsket veileder (om man har noe spesielt ønske). Skjemaet leveres i Sekretariatet, som via Høyskolekontoret formidler dette videre til instituttene. Instituttene vil da prøve å finne en veileder for studentene.

Om man er usikker på om tema man har valgt er godt, eller man ønsker fortløpende i prosessen, kan man selv ta kontakt med den person man kan tenke seg å ha som veileder. (Denne praksisen varierer imidlertid fra institutt til institutt). Som regel vil veileder være en person i BIs stab, men det kan også være personer utenfor staben, f. eks. ved oppdrag.

Det er viktig at studentene definerer problemområdet innenfor den spesialisering de har valgt. Instituttene har ikke plikt til å finne veileder for studenter med andre spesialiseringer enn de som hører til instituttet.

I de tilfeller man er misfornøyd med en veileder, kan man be om å få oppnevnt en ny veileder. Staben har i tillegg anledning til å nekte å veilede oppgaver eller studenter.

Når det gjelder veiledning generelt, har studentene krav på 5 timer veiledning i løpet av arbeidet med diplomoppgaven

Størrelse på arbeidsgrupper

Diplomarbeidet utføres som regel av to eller tre studenter som tilsammen utgjør en arbeidsgruppe. Unntaksvis kan en diplomoppgave etter søknad utføres av en student. Begrunnet søknad sendes Høyskolekontoret sammen med definisjonsskjemaet

Formelle krav til diplomoppgaven

Format og layout

Diplomoppgaven skal trykkes i A4 format. Oppgaven skal være maskinskrevet. Det finnes ingen faste normer for linjeavstand og marger. Er man i tvil om hva som egner seg, kan man benytte de retningslinjer som finnes for årsoppgaver og prosjektarbeider. Oppgaven skal innleveres fast innbundet med omslag i stiv kartong (f.eks. som BIs kompendier).

Antall eksemplarer

Diplomoppgaven skal i ferdig stand leveres i 6 – seks – eksemplarer til Sekretariatet.

Omslaget skal inneholde følgende opplysninger:

1. Diplomoppgave ved Handelshøyskolen BI.
(Det er i denne forbindelse ikke lov å benytte BIs logo).
2. Tidspunkt for innlevering (måned og år).
3. Tittel.
4. Registreringsnummer og navn.

Tittelen bør gjennomtenkes nøye. Alt for mange oppgaver har titler som:

1. ikke er dekkende for hva som er behandlet
2. er for omstendelige

Det er hensiktsmessig å benytte en todelt tittel:

1. hovedområdet, og
2. forklarende undertittel

NB! Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette tydelig fremgå på omslaget.

(Se også punktet om Innlevering på neste side).

Sammendrag

Like etter omslaget på de innleverte oppgaver, dvs. før forord, innholdsfortegnelse etc., skal det finnes et sammendrag av oppgaven. Sammendraget må ikke overskride to A4 sider og skal inneholde følgende opplysninger:

1. Studenten(e)s navn, kontaktadresse og eventuelt telefon.
2. Årskull (f.eks. 1990–94)
3. Innleveringsmåned og -år.
4. Hvis oppgaven er konfidensiell, skal dette påføres, samt til hvilket tidspunkt den er konfidensiell.
5. Fagområde (f.eks. markedsføring, logistikk etc.)
6. Sammendrag av oppgaven, f.eks. ved hjelp av:
 - problemdefinisjon
 - kort om datainnsamling
 - analysen
 - konklusjonene
 - sentrale litteraturhenvisninger
 - hvem som har vært veileder

Innholdsfortegnelse og forord

Diplomoppgaven skal ha en innholdsfortegnelse. Denne bør settes opp slik at den gir en klar oversikt over oppgavens disposisjon og innhold. Mange foretrekker å lage en egen oversikt for å henvise til tabeller og figurer i teksten. I forordet til oppgaven kan det skrives en kort selvkritikk av arbeidet som er gjennomført. Man kan kommentere både svake og sterke sider ved oppgaven, og også forklare årsaken til avvik fra den opprinnelige disposisjon. Husk at oppgaven må godkjennes på nytt dersom avvikene er vesentlige.

Litteraturfortegnelse

Diplomoppgaven skal inneholde en litteraturoversikt som plasseres bakerst i besvarelsen. Det finnes flere måter å redigere litteraturlisten på. Kjente eksempler vil man finne i pensumlitteratur. Litteraturhenvisningen må inneholde:

1. Etternavn og initialer for fornavn til forfatteren(e).
2. Full tittel på boken, tidsskriftet og/eller artikkelen.
3. Forlag og utgivelsessted.
4. Tidspunkt for utgivelsen.

Henvvisning i teksten kan skje på flere måter. Imidlertid skal henvisningen alltid komme i tilknytning til referanser og ikke samles til slutt i ett avsnitt. Litteraturhenvisningene anses som en viktig detalj og bør derfor være så klare og presise som mulig.

Innlevering

Tidsfrister

Oppgaver som innleveres 1. mai vil bli sensurert innen 30. juni, og oppgaver som innleveres 1. sept. vil bli sensurert innen 31. okt. Utenfor disse fristene kan sensur ta opptil minimum tre måneder.

Diplomoppgaven skal innleveres senest 1. september etter 4. klasse. Denne fristen gjelder f.o.m. 1998. For avgangskullet i 1997 er det ikke fastsatt en absolutt frist, men det anbefales at man forholder seg til den samme fristen.

Leveringssted

Besvarelsen skal leveres eller sendes rekommandert til BIs sekretariat, P.b. 580, 1301 Sandvika.

Registrering

Levering av det nødvendige antall eksemplarer registreres på Sekretariatet. Registrering blir ikke foretatt før alle formelle krav er overholdt (antall, innbinding, omslag, sammendrag etc.). Studenten skal ha kvittering for levert oppgave.

Oppbevaring

Etter sensur oppbevares fire eksemplarer av diplomoppgavene på Biblioteket. To eksemplarer beholdes av sensorene. Konfidensielle oppgaver oppbevares nedlåst. Eksemplarer av spesielt gode oppgaver sendes biblioteket ved Norges Handelshøyskole.

Disposisjonsrett

BI forbeholder seg retten til uten vederlag å benytte hele eller deler av besvarelsene i undervisningen. Besvarelsene vil også kunne bli benyttet i utdannings- og forskningsarbeid som er igangsatt av BIs stab og som diplomoppgavene er en del av. Studentene har utover dette full disposisjonsrett. Dette betyr at de har opphavs- og utnyttelsesretten til den innleverte besvarelse. BIs øvrige studenter skal ha anledning til å låne besvarelsene på Biblioteket.

Konfidensiell behandling

Skolen ser helst at diplomoppgavene holdes offentlig tilgjengelige gjennom BIs bibliotek, slik at andre studenter i sine arbeider kan dra nytte av diplomoppgaver som er skrevet tidligere. *Oppgaver kan imidlertid etter søknad til Høyskolekontoret gjøres konfidensielle i ett år.* Søknaden skal inneholde begrunnelse for hvorfor oppgaven ønskes konfidensielt behandlet. Dersom studentene ikke har søkt eller fått godkjent en slik søknad før sensurering, vil oppgaven straks etter sensur bli offentlig tilgjengelig.

Bedømmelse og sensur

Oppgaven skal bedømmes av to personer. Disse sensorene oppnevnes av instituttet. Et registreringsskjema for innlevering av diplomoppgave må fylles ut og innleveres i god tid før oppgaven leveres (*1 mnd*). Skjemaet fås på Sekretariatet og skal fylles ut med studentens navn og registreringsnummer, oppgavens tittel og veileders navn.

Ved omsensur av diplomoppgaver følger man de samme regler som gjelder for andre eksamensoppgaver. Dette betyr at man får oppnevnt to nye sensorer, om man etter en sensurbegrunnelse velger å klage på sensuren.

Kontinuasjon

Dersom diplomarbeidet ikke godkjennes, og man velger å omarbeide den gamle oppgaven i stedet for å skrive en ny, skal en evt. omarbeidelse skje i henhold til veileders anvisninger, og ny sluttrapport innleveres. Ovennevnte innleveringsfrister gjelder også for omarbeidede oppgaver. Omarbeidede oppgaver gis ikke bedre karakter enn 4.00.

Utmerkelser for fremragende diplomoppgave

Diplomoppgaven er kronen på verket i siviløkonomutdanningen. Det er studentenes første reelle mulighet til å anvende sine kunnskaper og evner på en betydningsfull måte utenfor undervisningsinstitusjonen. For å stimulere til høy kvalitet tildeles det årlig en utmerkelse for spesielt gode diplomoppgaver. Tildelingen finner sted hver høst, fortrinnsvis i november.

Finn Øiens pris

I den økonomisk-administrative fagtradisjon ligger det store utfordringer i å bygge kvantitative modeller til bruk i økonomisk styring, som beslutningsstøtte, eller for å øke innsikt og forståelse. I dag er utfordringene større enn noensinne på grunn av de muligheter datateknologien gir. Finn Øiens pris for beste diplomoppgave i kvantitative metoder tildeles forfatterne av den beste diplomoppgave på dette området.

Prisen er på kr 10 000,- totalt.

En komité bestående av Finn Øien, et medlem fra BI og et eksternt medlem valgt i samråd med de ovennevnte, bestemmer hvilken oppgave som skal tildeles prisen.

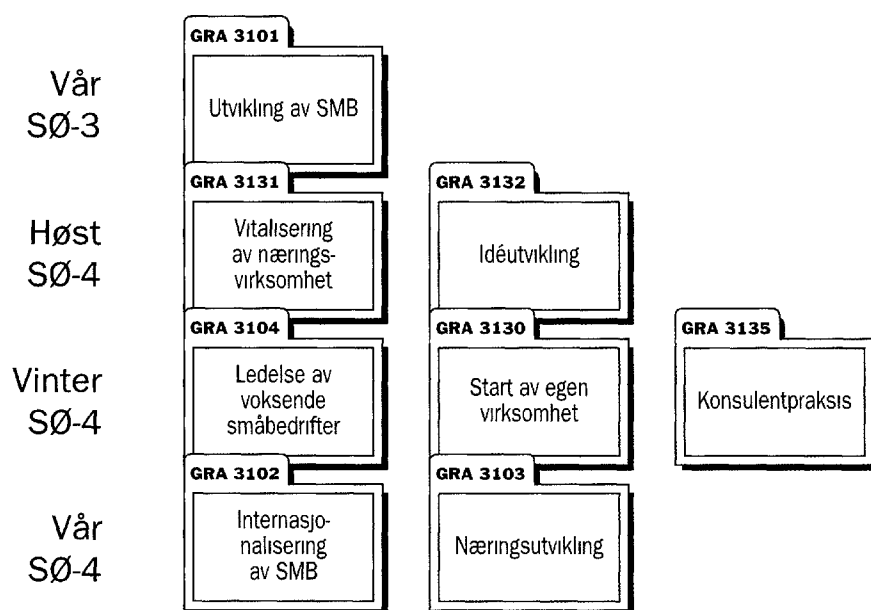
BI nominerer de diplomoppgaver som skal underkastes komiteens bedømmelse. Alle diplomoppgaver innlevert innen fristen (1. mai) kan komme i betraktning. Senere innleverte oppgaver vil komme i betraktning til prisen som utdeles året etter.

Bedriftsutvikling

Development of Small and Medium Enterprises

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: Otto Kaltenborn
 Institutt: Strategi, historie og språk
 Antall plasser i retningen: 60

Obligatoriske kurs: GRA 3101, GRA 3104 og GRA 3103

Retningsbeskrivelse

Bedriftsutvikling retter seg særlig mot det aktuelle og egenartede ved norsk næringslivs utvikling. Retningen legger spesiell vekt på forhold som gjelder små og mellomstore bedrifter (SMB) og fokuserer på fire områder:

- Lederen. Situasjoner og roller for ledere i SMB.
- Bedriften. Start, utvikling, drift og avvikling av bedrifter.
- Grupper av bedrifter. Relasjoner mellom bedrifter. Bransjer.
- Næringsutvikling. Offentlig og privat innsats for utvikling av vårt næringsliv.

Retningen er relevant både fordi SMB utgjør en betydelig del av næringslivet og fordi disse er svært viktige i nyskaping og arbeidsplassgenerering. Det er også klare tendenser til at større virksomheter består av eller deles opp i mindre bedrifter.

Vi sikter mot å utdanne en almenpraktikertype siviløkonom som har god forståelse for og handlingsevne innen de ovennevnte fokusområder. Dette betyr at kandidatene vil få forutsetninger både for å jobbe i eller for SMB bedrifter,

innenfor nettverk og bransjer, i relasjoner mellom SMB og store bedrifter og innenfor næringsrettet arbeid privat og offentlig (politikkutforming, konsulentarbeid, veiledning, tilrettelegging, finansiering). Retningen er også egnet for den som sikter mot egen etablering eller medvirkning i nyskappingsprosjekter.

Obligatoriske kurs er:

- GRA 3101 Utvikling av SMB
- GRA 3104 Ledelse av voksende småbedrifter
- GRA 3103 Næringsutvikling

Studentene må velge 2 av de valgfrie kursene. Dessuten skal velges et suppleringskurs fritt innen alle studieretningene, inklusive Bedriftsutvikling.

Diplomseminar i Bedriftsutvikling

Fagansvarlig: Arild Hervik og Olav R. Spilling

Diplomseminaret skal hjelpe studentene til å komme i gang med i gjennomføre diplomoppgavearbeidet på en målrettet måte. Seminaret er obligatorisk.

Seminaret inkluderer:

- Presentasjon av forslag til diplomoppgaver
- Veiledning i valg og utforming av oppgave
- Gjennomgang av faser i diplomarbeidet, case-presentasjon
- Arbeid med teori og metode
- Presentasjon og diskusjon av studentenes pågående arbeid

Seminaret omfatter en obligatorisk innlevering av et forprosjekt som blir gitt karakter og som teller 20 % av diplomoppgaven

Det gis individuell veiledning for de enkelte grupper vedrørende arbeidet med diplomoppgaven.

Seminaret starter i vårsemesteret. Første seminar kunngjøres ved oppslag.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. oktober.

GRA 3101

Utvikling av SMB

Small Business Development

Mål for kurset

Målet med kurset er å gi en oversikt over små og mellomstore bedrifter (SMB), hvilken betydning de har i økonomien, og hva som kjennetegner slike bedrifter.

Tematisk oversikt

- Hva er SMB, omfang og betydning av SMB, roller for SMB
- Entreprenørskap og nyetableringer: hva er entreprenørskap, hvem blir entreprenør, entreprenørielle prosesser, kvinner som entreprenører, omfanget av nyetableringer
- Miljø for entreprenørskap
- Organisering og ledelse i SMB, strategier, utviklingsmønstre
- Familiebedrifter: Organisering, kompetanse, generasjonsskifte
- Finansiering av SMB
- Innovasjon i SMB, SMBs betydning i nasjonale og regionale innovasjonssystemer
- Nettverk og nettverksbasert organisering av SMB
- Internasjonalisering av SMB

Pensum

Johannisson, B. and L. Lindmark (red.): *Företag Företagare Företagsambet* Lund: Studentlitteratur 1995.

Spilling, O. R.: (red.): *Artikkelsamling om mindre bedrifter og entreprenørskap* Sandvika: Handelshøyskolen BI 1996.

Gjennomføring

30 timer forelesning og gruppearbeid.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.

Eksamenskode: GRA 3101.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Olav R. Spilling.

GRA 3131

Vitalisering av næringsvirksomhet

Consulting

Mål med kurset

Hensikten med kurset er å lære operative fremgangsmåter for å utvikle verdiskapende virksomhet. Metodene er anvendelige til å «skape nytt liv» i eksisterende virksomheter eller utvikle ny virksomhet. Vi ser på hvordan metodene kan anvendes i små og i middelstore bedrifter. Samtidig ser vi på konsulentens rolle og oppgaver i forbindelse med slik revitalisering

Tematisk oversikt

- Måltrettet markedsorientering
- Utvikling av vinnerkultur
- Resultatrettet styring
- Registrering av konkurranseparametre
- Produkt som sammensatt begrep
- Kan tilsynelatende ulemper vendes til fordeler?
- Utvikling av vedvarende konkurransefordeler
- Kvalitetssikring og Profilering. Kun den beste vinner.
- Premisser for og valg av Strategi
- Operative styringsdata kontra regnskapsdata
- Hvordan bevare overblikk og styringsmuligheter?
- Kapitalrasjonalisering og kostnadsrasjonalisering
- Resultatforbedringsanalyse og ressursbruk
- Oppfølging, ressursutvikling og strategitilpassing

Pensum

Kubr, M. (ed.): *Management consulting A guide to the profession* 3rd rev. ed. Geneva: International Labour Office 1996.

Dataverktøy

Kan benyttes til å sette opp verdiskapningspotensiale i produkt/markedssegmenter.

Gjennomføring

Fem ganger av seks timer totalt 30 timer undervisning, feltundersøkelser, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen

Fagoppgave (Bedriftsanalyse, tilbud til bedrift om konsulentinnsats.)

Eksamenskode: GRA 3131.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Niels Jørgen Andersen.

GRA 3132

Idéutvikling

Creative Development

Mål med kurset

Kurset har som mål å gi deltakerne kompetanse i å tilrettelegge for og delta i ideutviklingsprosesser. Det vil bli lagt vekt på innføring og trening i praktiske metoder og teknikker for utvikling og bearbeiding av ideér, samt bevisstgjøring av kritiske betingelser for ideutvikling og bearbeiding i organisasjoner.

I tillegg til å gi nødvendig faglig kunnskap og innsikt, legger kurset vekt på å utvikle deltakernes praktiske ferdigheter.

Tematisk oversikt

- Metode og teknikker for Kreativ problemløsning
- Kreativitet i grupper
- Prosesslederrollen
- Tilretteleggingsferdigheter
- Betingelser for ideutvikling og -bearbeiding i organisasjoner

Pensum

Forsth, L. R.: *Praktisk nytenking* Oslo: Aquarius Forlag 1991.

Kaltenborn, O. (red.): *Artikkelsamling Idéutvikling* Sandvika: Handelshøyskolen BI 1995.

Dataverktøy

Benyttes ikke.

Gjennomføring

30 timer fordelt på seks samlinger. Det forutsettes aktiv klasseromsdeltakelse.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.

Eksamenskode: GRA 3132.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Otto Kaltenborn.

NB! Begrenset deltagelse. (Kun for studenter på spesialiseringsretning Bedriftsutvikling.)

GRA 3104

Ledelse av voksende småbedrifter

Management of Small, Growing Firms

Mål med kurset

Ledere i næringslivet påpeker at mye av det som blir undervist på handelshøyskoler er beregnet på store bedrifter med spesialiserte funksjoner. Dette kurset tar sikte på å integrere fagområdene på en måte som er egnet for de behov mindre bedrifter har.

Tematisk oversikt:

- litt entreprenørskap
- ledelse av mindre bedrifter
- lederskap
- strategisk ledelse av voksende bedrifter

Undervisningsmåte

For å legge undervisningen så nært opp til den virkelige verden som mulig, vil case metoden bli brukt i utstrakt grad. I tillegg vil det bli forelesninger i tradisjonell form.

Pensum

Collins, J.C. og Lazier, W.C.: *Beyond Entrepreneurship*. Englewood Cliffs, Prentice Hall 1992.

Stevenson, Howard H. et. al.: *New Business Ventures and the Entrepreneur*. 4th ed. IRWIN, Homewood, Ill. 1994.

Anbefalt litteratur

Porter, M.E.: *Konkurransestrategi* TANO 1987

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke

Gjennomføring

30 timers forelesninger og case diskusjoner

Eksamen

Fagoppgave.

Eksamenskode: GRA 3104.01

Kontinuasjon

Neste gang kurset blir undervist.

Kursansvarlig

Tor Jarl Trondsen

GRA 3130

Start av egen virksomhet

Planning for Entrepreneurship

Mål med kurset

Hensikten med kurset er å gi trening i å utvikle en forretningsplan (fagoppgave) for start av en mindre bedrift. Studentene forutsettes ved kursets begynnelse å stille opp med en forretningside som etterhvert kan utvikles til en virksomhet med minst 3 årsverk. Det er ingen forutsetning at man disponerer egne ressurser eller har intensjon om faktisk å starte bedriften. Inntil 3 studenter kan gjøre oppgaven sammen. Teamdanning bør ha skjedd før kurset starter.

Parallellt med utviklingen av forretningsplanen vil det bli gitt forelesninger og eksempler fra bedriftsetableringer. Vi vil her legge vekt på hvordan en forretningsplanprosess kan gjennomføres, hva som er viktige forhold for suksess og hva som kan true en etablering eller en ny bedrift.

Tematisk oversikt

- Idegrunnlag og teamdanning
- Entreprenørprosessen
- Entreprenøren
- Utvikling av idegrunnlaget. Strategiske muligheter
- Strategisk planlegging for forretningsprosjekter
- Oppstartstrategier
- Finansiering
- Operasjonsstrategier og støttestrategier
- Organisering. Plan for iverksetting

Pensum

Fry, Fred. L.: *Entrepreneurship A planning approach* Minn/St. Paul: West Publishing Co 1993.

Dataverktøy

Bør benyttes ved oppsett av fagoppgaven

Gjennomføring

Forelesninger, feltundersøkelser, gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen

Fagoppgave (forretningsplan)

Eksamenskode: GRA 3130.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Otto Kaltenborn.

GRA 3135

Konsulentpraksis

Practical Consulting

Mål med kurset

Hensikten med kurset er å gjennomføre et konsulentoppdrag i en bedrift og analysere og samle erfaring i konsulentprosessen. Parallelt med arbeidet i bedriften tilføres studentene gjennom forelesninger kunnskap om spesifikke teknikker og nye begreper innen bedriftsutvikling. Oppdragene gjennomføres i grupper av tre studenter med en eller to grupper pr bedrift.

Premisser

Minst 2 av de 3 studenter i en gruppe må ha gjennomført GRA 3131 «Vitalisering av næringsvirksomhet» på en tilfredsstillende måte. Ettersom studentene kommer til å representere BI og det samlede studentmiljø hos oppdragsgiver, kreves at studentene er motiverte og innstilt på å oppfylle sine forpliktelser og gjøre en god jobb.

Opptak på kurset forutsetter godkjenning på grunnlag av søknad, cv og ajourført karakterutskrift. I søknaden skal det gis en begrunnelse for deltakelse og en redegjørelse for hva man ønsker å bidra med overfor praksisbedrift.

Pensum

Studentene skal i størst mulig omfang utnytte - og oppnå erfaring med - de relevante kunnskaper, som de har tilegnet seg gjennom det samlede studium. Studentene skal gjennom problembasert læring (PBL) søke å aktivere den samlede kunnskapsbasis og bidra til en undervisning, som tilfører manglende og utfyllende kunnskaper for å komme frem til gode verdiskapende handlinger.

Faglitteratur benyttes etter behov, men alle skal være fortrolige med:

Kubr, Milan (ed): *Management consulting. A guide to the profession*. 3rd rev. ed. Geneva: International Labour Office 1996.

Gjennomføring

Det gjennomføres ialt 30 timers undervisning, veiledning og presentasjoner.

Eksamen

Kurset avsluttes med en eksamen, som består i en muntlig presentasjon av en skriftlig konsulentrapport til bedriften med utfyllende prosessbeskrivelse til veiledere og sensor.

Eksamenskode: GRA 3135.01

Kursansvarlig

Niels Jørgen Andersen.

GRA 3102

Internasjonalisering av SMB

Internalization of SME

Mål med kurset

Også mindre bedrifter vil i økende grad måtte forholde seg til internasjonal konkurranse. Kurset gir en innføring i forhold som påvirker særlig SMBs muligheter for å lykkes i denne konkurransen.

Tematisk oversikt

Sesjon 1: Det norske perspektivet og produkt-/markedsbeslutninger

- Valg av produkt
- Tilpasning av produkt
- Analyse og valg av marked

Sesjon 2: Eksport og lisensiering

- Direkte eksport
- Indirekte eksport
- Typologi
- Lønnsomhetsanalyse
- Beskyttelse
- Forhandling og avtaleformulering
- Globale aspekter

Sesjon 3: Internasjonaliseringsstrategi

- Risikoanalyse
- Lønnsomhetsanalyse
- Typologi
- Forhandlinger
- Sammenlignende analyse
- Tommelregler
- Globale aspekter

Sesjon 4: Markedsplanen og globalisering

- Segmentering
- Prissetting
- Promotion/Reklame
- Strategi i det globale foretak
- Globale aspekter

Sesjon 5: Kulturinnvirkning på internasjonalisering

- Krysskulturell kommunikasjon
- Krysskulturell forhandlingsteknikk
- Kulturforståelse

- Globale aspekter

Pensum

Luostarinen, R. and Welch, L.: *International Business Operations*. Helsinki 1990.

Yip, G. (oversatt og tilpasset av J. Roos og G. von Krogh): *Global Strategy* Dublin: Green Valley University Press 1994.

Anbefalt litteratur

Mort, D.: *European Market Information, A handbook for managers*. London: Financial Times, Pitman Publishing 1992.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer fordelt på 5 samlinger. Kursene baseres på forelesninger, case og fagoppgave med innlevering.

Eksamen

I kurset inngår en fagoppgave som gjøres i gruppe under kurset. Fagoppgaven består i å diskutere en passende internasjonaliseringsstrategi for en gitt bedrift og for et gitt land. Detaljerte anvisninger om formål, format, veiledning og presentasjon av fagoppgaven utleveres ved kursets begynnelse. En kombinasjon av bedrifter og land vil bli fordelt gjennom loddtrekning ved kursstart.

Deltakelse i samtlige case er en forutsetning for at fagoppgaven skal bedømmes.

Eksamenskode: GRA 3102.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Göran Roos.

GRA 3103

Næringsutvikling

Economic Development

Mål med kurset

Med næringsutvikling forstås innsats utenfor bedriftene for å tilrettelegge for etablering og utvikling av bedrifter. De store omstillinger som foregår i næringslivet peker mot økt betydning av næringsutviklingsarbeidet og mot forsterket samspill mellom bedriftene og utviklingsinstansene. Kurset vil gi en innføring i hvordan slikt arbeid utføres på ulike nivåer innen det offentlige og i private organisasjoner for næringsutvikling. Studentene skal få innsikt i hvordan slikt arbeid organiseres og styres, og hvilke arbeidsformer som nyttes.

Tematisk oversikt

- Aktuelle utfordringer i norsk næringsutvikling
- Historisk utvikling
- Næringspolitikk
- Næringsutvikling på nasjonalt nivå
- Næringsutvikling på fylkesnivå
- Næringsutvikling på kommunenivå
- Næringsutvikling i privat sektor

Pensum

Reve, T., Lensberg, T., Grønhaug, K: *Et konkurransedyktig Norge* Oslo: Tano 1992.

Kaltenborn, O. (red.): *Artikkelsamling Næringsutvikling*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1994.

OBS! Mulige endringer i pensum, vent med litteraturkjøp.

Hervik, A. og Møll, T., Holthe: *Kompendium i Næringsutvikling*

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger og casepresentasjoner.

Gjesteforelesere

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler.

Eksamenskode: GRA 3103.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

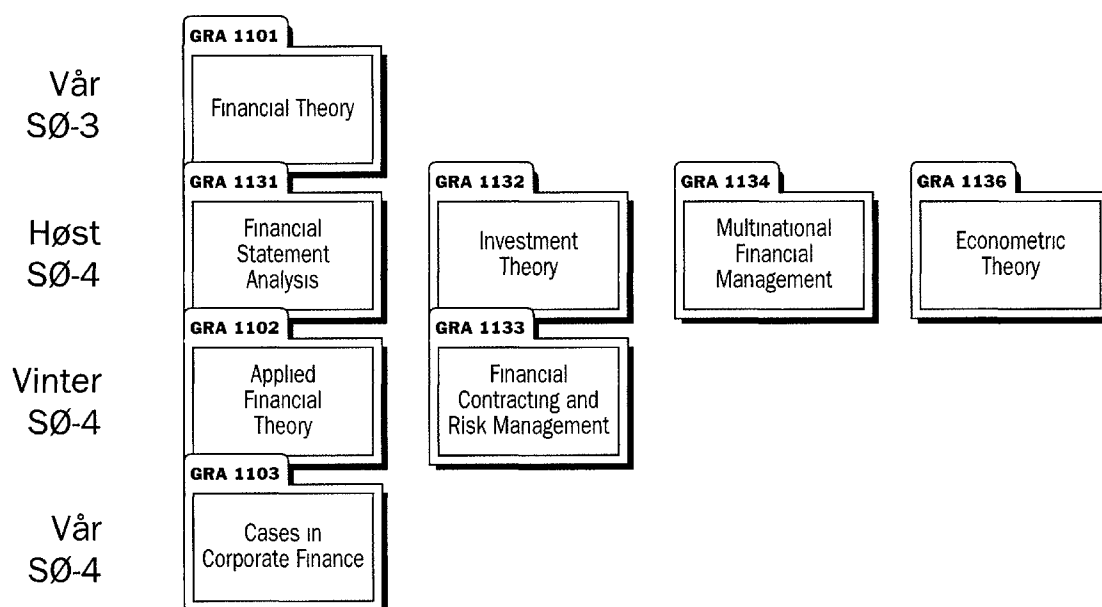
Kursansvarlig

Arild Hervik.

Finance

Overview

Area responsibility:	Knut Sagmo
Department:	Department of Business Economics
Maximum number of students:	60

Obligatoriske kurs: GRA 1101, GRA 1102 og GRA 1103

Specialization area description

The functions of financial management are continuously changing. The financial manager's responsibility and importance in corporate development is increasing. In recent years the role of the financial manager has expanded to include more and more aspects of the acquisition and allocation of capital. The allocation of capital determines the firm's size and its long term profitability, business risk, and liquidity. Acquisition of capital determines the firm's financial commitment and financial risk.

The finance specialization area teaches both financial theory and its practical implications. Financial managers learn to handle routine problems through experience. A good manager, however, must also be able to act rationally when confronted with the unexpected. This requires a lot more than simple decision rules based on experience. It requires a fundamental understanding of why firms and the capital markets react as they do. Thus, financial theory is essential in providing a basic understanding of individual investors' and firms' behavior in the capital market. Also, a solid grasp of theory is necessary to respond intelligently to unforeseen situations. For these and other reasons, theory is used to develop useful decision rules for managers. Discussions of theoretical issues will focus on real life problems. The specialization area in finance is thus management oriented.

The specialization area in finance offers eight courses. Three of the eight courses are required; GRA 1101 Financial Theory, GRA 1102 Applied Financial Theory, and GRA 1103 Case Course in Finance, which are taught in the spring term of the third year, the winter term, and the spring term, respectively. Even within an area of specialization, individual subject preferences may exist. Students are therefore given the opportunity to freely choose two of the

Diplomseminar i finans

Fagansvarlig: Knut Sagmo

Diplomseminarene er obligatorisk for alle som skriver diplom med veiledning fra faggruppen for finans.

Målsetting

Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave innen 1. september 1997.

Diplomseminarene er organisert som følger:

Vår 1996 Målsetting med seminarene våren 1996 er å avklare valg av tema for diplomoppgaven innen 1. juni 1996. Seminarene vil bestå av:

- presentasjon og diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer
- opplæring i litteratursøking
- fellesforelesninger om diplomarbeidsprosessen (f. eks. valg av problemstilling, forskningsmetodikk, praktisk tips om hvordan utforme og skrive en diplomoppgaven o.l.)

Alle studenter må innlevere temaforslag på standard skjema («Definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave») innen 1. juni 1996 for å få oppnevnt veileder.

Høst 1996/vår 1997 Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 1. november 1996. For studenter på utveksling høsten 1996 er fristen 15. januar 1997. I tillegg til tilbakemelding på forprosjektoppgaven vil seminarene bestå av:

- individuell veiledning
- studentpresentasjoner
- eventuelle fellesforelesninger

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes det at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer. Det forventes også at øvrige seminar deltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltakelse på seminarene er som nevnt obligatorisk. Tillatelse til ikke å møte på seminarene må godkjennes av vedkommende students veileder på forhånd.

Diplomseminarene forutsetter at studentene overholder følgende tidsfrister:

- 1. juni 1996: Innlevering av temaforslag (standard skjema med vedlegg)
- 1. november 1996: Innlevering av forprosjektoppgaven
- 1. september 1997: Innlevering av diplomoppgaven (NB: Siste frist for innlevering av diplomoppgaven er 1. september 1997)

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 1. november.

GRA 1101

Financial Theory

Course objectives

This course offers an in-depth overview of financial theory, thereby providing a bridge to the more theoretical articles in finance. Furthermore the course will give particular attention to testable propositions and to the literature that has developed empirical tests of important elements of theory.

Prerequisites

Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, Pinches or Ross, Westerfield & Jaffe.

Course Outline

- Capital markets, consumption and investment
- Utility theory given uncertainty
- State preference theory
- Mean-variance uncertainty
- The Capital Asset Pricing Model and Arbitrage Pricing Theory
- Option Pricing Theory
- Futures contracts and markets
- Efficient capital markets: Theory and evidence

Required Reading

Copeland T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy*. 3rd ed, Reading, Mass.: Addison-Wesley 1988.

Chew, D.H. Jr.: *The New Corporate Finance: Where Theory Meets Practice* N.Y.: McGraw-Hill 1993.

Articles

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

The instruction during the 30 lecture hours is comprised of primarily presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators (with memories emptied) are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1101.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Dag Michalsen

GRA 1131

Financial Statement Analysis

Course Objectives

This course introduces different methods of financial statement analysis. Emphasis is placed on quantifying expected return and risk. This is achieved by studying 1) the properties of numbers derived from financial statements, 2) the key aspects of decisions that use financial statement information, and 3) the features of the environment in which these decisions are made. In order to describe and explain these three aspects of financial statement analysis, careful studies of empirical research plays a central role in the course.

Prerequisites

Basic corporate finance at the level of e.g. Brealey & Myers, Pinches, or Ross, Westerfield & Jaffe.

Course Outline

- The demand for and supply of financial statement information
- Properties of financial statements
 - Financial statement numbers and alternative accounting methods
 - Cross-sectional and time-series analysis of financial statement information
 - Forecasting financial statement information
- Capital markets and financial information
 - Capital markets and information efficiency
 - Risk and return
- Other applications of financial statement information
 - Distress analysis and financial information
 - Credit rating and financial information

Required Reading

Foster, G.: *Financial Statement Analysis* 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.:Prentice-Hall 1986.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class

The instruction over 30 hours is comprised of lectures and presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1131.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Pål Korsvold

GRA 1132

Investment Theory

Course Objectives

This course aims at providing the student with an understanding of the investment environment and process. The investment environment includes the kinds of marketable securities that exist and where and how they are bought and sold. The investment process is concerned with decision-making, how much to invest in each security and when to make these investments.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory, or an equivalent course.

Course Outline

- Securities and markets
- Portfolio management
- Risk, expected return, and performance measurement
- Interest rates and bond management
- The pricing of complex securities
- Issues in investment management

Required Reading

Haugen, R. A.: *Modern investment theory* 4th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1996.

Chew, D. H. Jr.: *The New Corporate Finance: Where Theory Meets Practice* N.Y.: McGraw-Hill 1993.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class

The instruction over 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series.

The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course. Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1132.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Dag Michalsen

GRA 1134

Multinational Financial Management

Course Objectives

Firms with an international involvement are faced with a multiple of potentially important macroeconomic decision variables. Compared to a domestic firm, the acquisition and allocation of resources in an international firm is more complex, and yet, at the same time, offers opportunities not present in a national market. Our objective is to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites

Course participants are required to have taken, or take GRA 1101 Financial Theory during the same term.

Course Outline

- Institutional characteristics of foreign exchange markets
- International parity conditions' effect on economic and financial performance
- Measuring and managing foreign exchange exposure
- Capital budgeting and the international cost of capital
- Foreign portfolio investments
- International capital structure decisions

Required Readings

Shapiro, A.C.: *Multinational Financial Management* 5. ed , Boston, Mass.: Allyn & Bacon 1996.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest rate tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1134.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Knut Sagmo

GRA 1136

Econometric Theory

Course objectives

This course is an introductory course in Econometrics at the graduate level. The course will introduce the basic concepts of econometric theory, moving from the classical linear least squares theory to the modern emphasis on nonlinear relationships in either a maximum likelihood (ML) or generalized method (GMM) of moments setting. Part of the motivation behind the course is to expose the student to the tools, terminology and theory used in more advanced empirical methodology courses. The course differs from a standard "regression" course in several ways. First, essential tools from matrix algebra will be learned early on. Second, some attempt will be made to acquaint the student with the statistical and probability theory that underlies the techniques used. Third, many of the empirical examples developed in class will come from the finance literature.

Prerequisites

Students are required to have already taken an econometrics course at the level of Gujarati's Basic Econometrics.

Course Outline

- Introduction to Matrix Algebra • Review of Basic Probability • Review of OLS
- Non-Spherical Disturbances, the GLS Estimator • Maximum Likelihood Estimation
- Generalized Instrumental Variables Estimation • Advanced Topics in Econometrics.

Required Reading

Davidson, R. and MacKinnon, J. G.: *Estimation and Inference in Econometrics* N.Y.: Oxford University Press 1993
A course packet containing additional notes will be made available at the beginning of the course.

Computer Models

Students will be required to use a statistical computer package such as MINITAB.

Suggested Supplements

Gujarati, Damodar N.: *Basic Econometrics* 3rd ed., N.Y.: McGraw-Hill 1995.
Theil, H.: *Principles of Econometrics* N.Y.: Wiley 1971.

Conduct of Class

The course will consist mainly of lectures, homework problems and some PC computer work. Students are strongly encouraged to keep up with both required and supplemental readings and homework.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam will cover all topics discussed in class as well as all the assigned readings. No aids are allowed at the exam.

Exam code: GRA 1136.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

David C. Smith

GRA 1102

Applied Financial Theory

Course Objectives

This course bridges the gap between financial theory and corporate financial policy. The emphasis will be on corporate applications in order to facilitate an understanding of the interaction between the theory of finance and its applications.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory, or an equivalent course.

Course Outline

- Multiperiod capital budgeting under uncertainty
- Capital structure and the cost of capital
- Dividend policy
- The economics of leasing
- Other applications in corporate finance
- Mergers, acquisitions and corporate control

Required Reading

Copeland T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy*. 3rd ed, Reading, Mass.: Addison-Wesley 1988.

Chew, D. H. Jr.: *The New Corporate Finance. Where Theory Meets Practice* N.Y.: McGraw-Hill 1993.

Articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

The instruction during the 30 lecture hours consists primarily of presentations and discussions of the readings assigned to the topics listed above. Students are expected to have read the material before each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series.

The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.

Interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1102.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Øyvind Bøhren

GRA 1133

Financial Contracting and Risk Management

Course Objectives

Asymmetric information and conflicts of interest among the parties to the corporate entity might invalidate the classic assumption of independence between real and financial decision making. First; we want to understand the existence and design of some of the complex financial contracts currently observed in the capital markets. Secondly; the value-enhancing effects of managing financial risk at the firm are analyzed in an attempt to rationalize the coordination of investment and financial decisions.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory and GRA 1102 Applied Financial Theory (in parallel during the Winter-term).

Course Outline

- Asymmetric information and incentive conflicts
- Agency problems, investment and capital structure decisions
- Complex financial contracts mitigating corporate agency conflicts
- Identification and measurement of relevant “macro” risk
- Corporate hedging and the coordination of real and financial decisions

Required Reading

Chew, D. H. Jr.: *The New Corporate Finance. Where Theory Meets Practice* N.Y., McGraw-Hill 1993: Selected articles from parts IV and V.

Copeland, T. H. & J. F. Weston: *Financial Theory and Corporate Policy* 3rd ed., Reading, Mass., Addison-Wesley 1988: Chapters 13 and 14.

A complete readings list will be provided on the first day of class.

Computer Models

No computer models are used in this course.

Conduct of Class

30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given an extensive coverage and in-depth analysis. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only interest tables (distributed during the exam) and calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 1133.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Knut Sagmo.

GRA 1103

Cases in Corporate Finance

Course Objectives

This course aims to give students insight into the application of financial theory to real life cases. As such, the course provides an opportunity to enhance the student's ability to state and present verbal and written arguments for and against particular solutions to financial problems encountered in each particular case.

Prerequisites

GRA 1101 Financial Theory and GRA 1102 Applied Financial Theory or equivalent courses. The course is open exclusively for students with specialization area in finance.

Course Outline

- Capital budgeting
- Capital structure and the cost of capital
- Dividend policy
- Valuation

Required Reading

A casebook is decided upon each year during the winter term.

Computer Models

Students are encouraged to use computer models in this course.

Conduct of Class

The course is taught over 30 hours (10 sessions). The first session will provide an overview of the course, the formation of case-groups of three students per group, as well as a general discussion of how to approach casework.

In each of the following sessions a randomly selected group will provide its suggested solution to the case in question. Another randomly selected group will thereafter discuss or comment on the first group's presentation, maybe even presenting their own alternative solution. The session will conclude with a class discussion and a final summary. Two out of the total of nine cases will be selected for a 10-15 page typewritten case report.

Attendance is mandatory in this course. A maximum of two absences are allowed, of which only one without proper reasons (e.g. medical). With more than two absences, the student will normally have to take the course next academic year.

Evaluation

The two written case reports as well as class participation provides the basis for grading. For the final grade, each of the written case reports counts 25%. The grade for presentation/discussion of case solutions as well as participation in class discussions account for 50% of the final grade.

Exam Code: GRA 1103.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Dag Michalsen

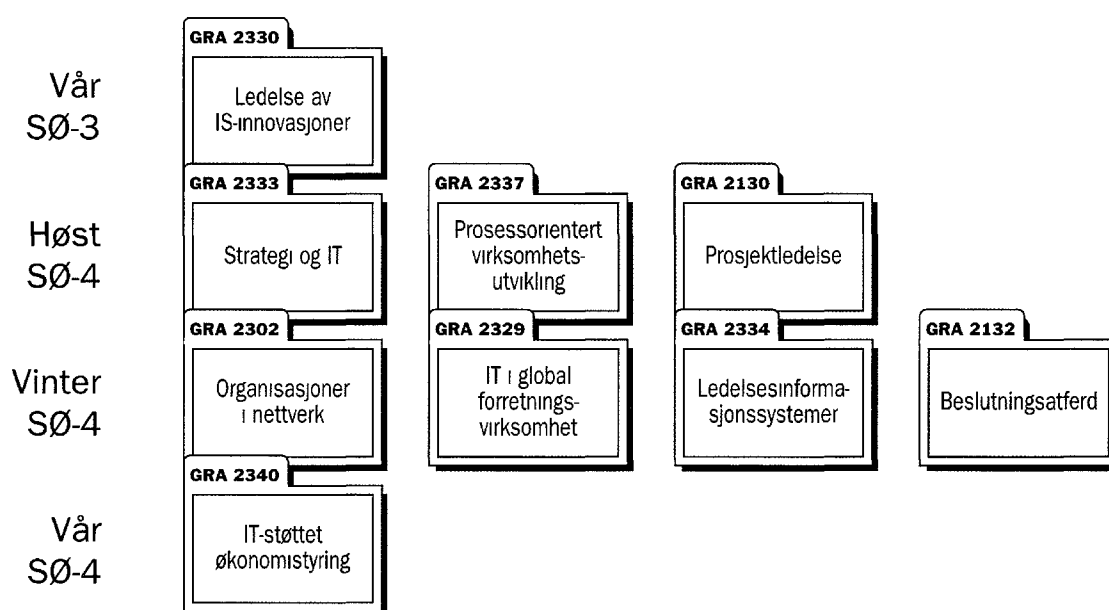
Informasjonsledelse:

Informasjonssystemer for forretningsutvikling

Information Resources Management:

Information Systems for Business Development. Samlet oversikt

Retningsansvarlig: Tor J. Larsen
 Institutt: Organisasjon og ledelse
 Antall plasser i retningen: 40

Obligatoriske kurs: GRA 2330, GRA 2333 og GRA 2337.

Retningsbeskrivelse

Bedriftsledere erkjenner at det stilles økende krav til kundeservice, produktløsninger, innkjøp og distribusjon. Den tid man har til rådighet fra en mulighet eller et problem oppstår til en løsning må foreligge blir stadig kortere. Dette betyr at firmaenes reaksjonsevne er en kritisk faktor for vellykket forretningsvirksomhet. Mange beslutninger blir også mer komplekse og krever et bedre informasjonsgrunnlag. Som en totaleffekt medfører dagens konkurranse-situasjon en høy grad av intern såvel som ekstern integrasjon. Effektiv forretningsutvikling krever derved strategisk og målstyrt utvikling og bruk av informasjonssystemer. Som brukere og hovedansvarlig for kvaliteten i bedriftens informasjonssystemer kan ikke ledere lenger delegere dette ansvaret til IT-eksperter. De må selv ta et ansvar, og utforme premissene for en effektiv kommunikasjon med IT-eksperter. Hovedkonklusjonen er at forretningsbehov styrer teknologibruk.

Følgende sentrale temaer må sees i sammenheng med kvaliteten på informasjonssystemene:

- Forretningsstrategiens betydning for IS-strategi
- Utvikling av nettverksorganisasjoner og organiske organisasjonsmønstre
- Individuell og organisatorisk læring
- Kunnskapsarbeide
- Serviceledelse
- Total kvalitetsledelse
- Internasjonal kommunikasjon.

1. Målsetting: Med utgangspunkt i linjeledelsens ansvarsområder gir spesialiseringsretningen en solid plattform for å forstå hvordan informasjon og informasjonssystemer kan utnyttes som et ledelsesverktøy og som et effektivt middel til forretningsutvikling. Spesialiseringen gir innsikt i prosesser og kritiske faktorer i planleggings- og kontrollarbeidet med en forretningsbasert nyutvikling av informasjonssystemer og videreutvikling av allerede etablerte løsninger.

2. Tilgrensende fagområder: Spesialiseringsretningen er tverrfaglig og utnytter fagkompetanse innenfor generell ledelse og teknologiledelse, organisasjons- og adferdsteori, innovasjon og servicekvalitet.

3. Undervisningsstrategi: De tre obligatoriske kursene formidler en kjernekompetanse innen strategi, innovasjon og integrasjon. Kursene gjennomføres som seminarer der hovedmålet er å aktivisere deltakerne til selv å kunne orientere seg innen omfattende og komplekse temaområder, systematisere fagmaterialet, og utvikle forslag til rammer for praktisk problemløsning. Deltakerne får trening i å presentere sine idèer og konklusjoner muntlig såvel som skriftlig i en interaktiv prosess med andre deltakere og seminaransvarlige.

Valgfagene gir deltakerne anledning til fordypning innen sentrale temaer. Også mange av valgfagene bruker en prosessorientert gjennomføringsform, dvs. seminarer.

Diplomseminar i Informasjonsledelse:

Informasjonssystemer for forretningsutvikling

Fagansvarlig: Førsteamanuensis Tor J. Larsen

Mål

Seminarer skal formidle en totalforståelse for hvordan en vitenskapelig orientert undersøkelse gjennomføres. Seminarer belyser fasene i et vitenskapelig arbeid og gir kriterier for valg av tilnæringsmåter. Seminarer skal utvikle deltakernes forståelse for premissene for de konklusjoner man drar og hvordan slike konklusjoner er grunnlaget både for praktiske anbefalinger og fortsatt teoriutvikling.

Temaer

- Forskning i informasjonssystemer og informasjonsadferd
- Hvordan skrive en diplomoppgave
- Diplomarbeidets ulike faser
- Kritisk evaluering av publiserte artikler
- Innledning og problemformulering
- Teorifundament, forskningsmodell og hypoteser
- Metodebetraktninger
- Analyse
- Diskusjon av resultater, praksis og teori

Gjennomføring

Seminarer gjennomføres med forelesninger, deltakerpresentasjoner og diskusjon. Diplomseminar #1 på 25 timer gjennomføres i vårterminen og diplomseminar #2 på 25 timer gjennomføres i høstterminen.

Evaluerings

Seminarer har fire obligatoriske mini-innleveringer, som er:

- (1) D#1 Metodekritikk av en publisert artikkel (max 3 sider).
- (2) D#1 Innledning, problemformulering, teoriområder og metodebetraktninger (max 5 sider).
- (3) D#2 Skisse for teori, forskningsmodell, hypoteser og metodebetraktninger (max 5 sider).
- (4) D#2 Datainnsamlingsinstrument (max 10 sider).

(Alle innleveringene skal bruke linjeavstand 2.)

Utvikling av innleveringer (2), (3) og (4) er en prosess. Innholdet i det materialet som innleveres skal være godkjent av veileder på forhånd med veileders signatur. Det er tilstrekkelig å levere inn 1 eksemplar. Hver innlevering evalueres til bestått/ikke bestått. De fire innleveringene må alle være bedømt til bestått for å oppnå bestått på seminarer. Dessuten må deltakerne ha vært tilstede på minst 80% av seminarer for å få bestått karakter.

I henhold til Høgskolestyrets vedtak skal hver gruppe innlevere en forprosjektrapport, som teller 20% av diplomoppgavens karakter. Forprosjektrapporten innleveres ved avslutning av gjennomføringen av diplomseminar #2. Forprosjektrapporten skal inneholde:

- Innledning
- Problemformulering
- Teorifundament
- Forskningsmodell
- Skisse til metode

Forprosjektrapporten innleveres i 2 eksemplarer, gis tallkarakter og bedømmes av 2 sensorer.

Litteratur

Larsen, Tor J. (red.): *Artikkelsamling til Diplomseminar i Informasjonsledelse: Informasjonssystemer for forretningsutvikling*. Sandvika, 1996.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. desember.

GRA 2330

Ledelse av IS-innovasjoner

The Management of IS-innovations

Mål med kurset

Dagens organisasjoner er avhengige av informasjonssystemer (IS) som et middel i leveranse av kundeservice. Kurset gir en solid plattform for forståelse av linjeledelsens rolle i planlegging, gjennomføring og kontroll av innovasjonsprosesser der IS inngår som et element. Trening i identifikasjon av problemstillinger, analyse, utvikling av presentasjonsmateriale og muntlig fremlegging er en vesentlig del av kursgjennomføringen.

Tematisk oversikt

- Linjeledelsens rolle i innovasjonsprosessene
- Organisasjonsforståelse og endringsprosesser
- Hvordan få forretningsorganisasjoner til å satse på gode ideer og forkaste de ubrukbare
- Realisering av endringer gjennom prosjekter
- Radikale versus inkrementelle endringer, vedlikehold
- Effekter av IS-innovasjoner

Pensum

Ciborra, Claudio U., Teams, markets and systems: *Business innovation and information technology* Cambridge, England: Cambridge University Press, 1993.

Kanter, Rosabeth Moss, The Change Masters: *Corporate Entrepreneurs at Work* London. Unwin Paperbacks, 1985, fourth impression, 1988.

Larsen, Tor J.(Red.), Artikkelsamling: *Ledelse av IS-innovasjoner* Sandvika: BI Forlag 1996.

Dataverktøy

Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer, med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i kurset.

Eksamen

Fagoppgave.

Fagoppgaven består av innleder- og opponentinnlegg, skriftlige problemstillinger, klassedeltakelse og avsluttende oppgave.

Fagoppgaven er en integrert del av kursgjennomføringen.

Eksamenskode: GRA2330.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig

Førsteamanuensis Tor J. Larsen, Ph.D.

GRA 2333

Strategi og IT

IT Strategy

Mål med kurset

Kurset skal gi innsikt i hvordan informasjonsteknologi kan brukes til å forbedre virksomhetens konkurranseevne, dels gjennom utvikling av nye forretnings-konsepter, og dels gjennom omstrukturering av produksjons-systemet og den interne organisasjon generelt. Det legges stor vekt på å gi praktisk anvendbar kunnskap om metodikk for planlegging av strategiske informasjonssystemer.

Tematisk oversikt

- Utviklingstrender innen informasjonsteknologi, bedriftens handlingsfrihet
- Hvordan Interorganisatoriske Systemer endrer konkurransevilkårene – generiske strategier og tidskonkurransebegrepet
- IT-strategiutvikling
 - Presentasjon av ulike utviklingsmodeller
 - Planintegrasjon, "Strategic Linkage/Business Linkage"
 - Kost/Nytte-vurdering av strategiske IT-satsninger
 - Identifisering av strategiske satsningsområder/Verdikjedeanalyse
- Forvaltning av IT-ressursene
- Etiske aspekter av IT
- Case-gjennomgang basert på norske bedriftseksempler.

Pensum

Christensen, G. et al: *Informasjonsteknologi. Strategi, organisasjon, styring* 2. utg.(i utdrag). Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Christensen, B. H.: *IT-strategi i et konkurranseperspektiv* i Høyer, R. (red.) EDB på norsk. 5. utg. Oslo. Tano 1992.

Neumann, S.: *Strategic Information Systems*. N.Y.: MacMillan 1994.

Samt noen få artikler og rapporter som utdeles under kurset.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger og gruppearbeid (case).

Eksamen

Fagoppgave med obligatorisk presentasjon. Oppgaven går ut på å behandle et tema av strategisk karakter.

Eksamenskode: GRA 2333.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Bo Hjort Christensen.

GRA 2337

Proessorientert virksomhetsutviklig

Business Process Change Management

Mål med kurset

Informasjonsteknologien har gitt oss nye verktøy som endrer forutsetningene for organisering og koordinering av en virksomhet. Kurset kommer til å omfatte både konseptuelle modeller og praktiske verktøy for å kunne relatere virksomhetsprosesser til behov for IT-verktøy. Dette gir et bredt grunnlag for å kunne utnytte informasjonsteknologiens muligheter til å designe nye prosesser og arbeidsformer i tråd med endrede forretningsmessige behov.

Tematisk oversikt

- Proessorientering som fenomen
- Virksomhetsutvikling i små og store steg
- IT – en koordinasjonsteknologi som gir mulighet for desentralisering og kontroll
- Radikale endringer, bruk av IT, og organisatorisk læring

Pensum

Davenport, T. H.: *Process Innovation. Reengineering Work through Information Technology* Boston, MA.: Harvard Business School Press 1993.

Sannes, Ragnvald (red.): *Artikkelsamling. Proessorientert virksomhetsutvikling*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1996.

Dataverktøy

Tekst- og presentasjonsprogrampakker. I tillegg kan det være aktuelt å benytte dataverktøy for å tegne prosessgrafer og begrepsstrukturer

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

Eksamen

Fagoppgave. Fagoppgaven består av tre korte innleveringer, en presentasjon for klassen, klassesdeltakelse og avsluttende fagoppgave. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

Eksamenskode: GRA 2337.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste gjennomføring av seminaret.

Kursansvarlig

Ragnvald Sannes.

GRA 2130

Prosjektledelse

Project Management

Mål med kurset

Gjøre studentene i stand til å identifisere, planlegge og gjennomføre prosjektarbeid som ledd i effektiv organisasjonsutvikling og resultatforbedring.

Tematisk oversikt

- Det prosjektadministrative begrepsapparat
- Teknikker og metoder knyttet til prosjektoppgaver
- Organisering av prosjekter og prosjektporteføljer
- Styring og ledelse av prosjekter

Pensum

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative Metoder* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1996.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen.

Eksamenskode: GRA 2130.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Svein Arne Jessen

GRA 2302

Organisasjoner i nettverk

Network as Organizational Design

Mål med kurset

Målet er å gi studentene innsikt i hvilke strategiske fordeler organisasjoner utformet som nettverk gir og hvilke lederegenskaper som kreves i slike organisasjoner.

Rask utvikling i retning av et mer dynamisk, globalt og teknologisk basert forretningsliv der tid spiller en stadig viktigere rolle har resultert i skjerpede konkurransekrev i mange bransjer. Utfordringen for mange organisasjoner er å forholde seg til tiltakende kompleksitet i omgivelsene samtidig som de blir mer endringsdyktige. Industrisamfunnets idealer om kontroll og stabilitet underordnes den nye konkurransens krav om fleksibilitet og endring. Hierarkiet som mekanisme for koordinering av funksjonsområder og arbeidsoppgaver erstattes av informasjonsteknologiske utforminger der nettverket utgjør det dominerende prinsippet for design. I kurset gjennomgås fordeler og ulemper, muligheter og begrensninger ved nettverket som modell for foretaksorganisasjon.

Tematisk oversikt

- Innledning
- Nettverksorganisasjon: dynamiske nettverk mellom hierarki og marked
- Nettverksmetaforen i en historisk sammenheng, (dominerende organisasjonsdesign)
- Strategiske implikasjoner av nettverksparadigmet
- Nettverk i praksis, case
- Nettverksanalyse
- Nettverksorganisasjoners design og funksjon
- Arbeidsdeling og koordinering i nettverk
- Lederrollen i nettverksorganisasjoner
- Avslutning, oppsummering

Pensum

Alter, C. and Hage, J.: *Organizations Working Together* London: Sage 1993.

Utvalgte artikler

Anbefalt tilleggslitteratur

Keen, P. W.: *Shaping the future Business Design Through Information Technology*. Harvard Business School Press 1991.

Morgan, G.: *Riding the Waves of Change-Developing Managerial Competencies for a Turbulent World* San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1988 (Organisasjoner i bevegelse, Universitetsforlaget)

Scott Morton, M. S.: *The Corporation of the 1990s – Information Technology and Organizational Transformation*. N.Y.: Oxford University Press 1991.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, gruppearbeid og presentasjon av utvalgte artikler.

Eksamen

Fagoppgave.

Eksamenskode: GRA 2302.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinær eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Øivind Revang.

GRA 2329

IT i global forretningsvirksomhet

Using IT in a Global Economy

Mål med kurset

PC-revolusjonen har gjort at datakraft ikke lenger er en begrenset ressurs. Internets dramatiske vekst i 1995 og 96 betyr at det samme er i ferd med å skje med datakommunikasjon. Mange firma kan allerede kommunisere med leverandører, kunder og ansatte hvor som helst i verden like lett som med sine lokalt ansatte. Dette har stor betydning for forretningsvirksomhet, arbeidsliv, jus og personlig livsstil. Vi må forholde oss til en flod av nye inntrykk og ny informasjon, men kan oss også utvide vår personlige og forretningsmessige rekkevidde.

Målsettingen med dette seminaret er å gi studenten en forståelse av hva det betyr å leve, arbeide og drive forretningsvirksomhet i en global, digital verden. Cases, bruk av Internet teknologi og personlige dataverktøy vil være en integrert del av seminaret.

Tematisk oversikt

Gitt den voldsomme utviklingen innen dette området, vil denne oversikten nødvendigvis bli ufullstending. Her er en smakebit av tenkelige emner:

- Personlig kommunikasjonsteknologi: Hva vil det si å «være digital»?
- Strategiske datasystemer: Evolusjon og revolusjon
- Globale elektroniske markeder: Strategi og økonomi
- Å organisere seg for global forretningsdrift - og globale informasjonssystemer
- Det internasjonale telekommunikasjonsmarkedet
- Jus og global informasjonsteknologi - nasjonalstatens undergang?
- Opphavsrett i digitale markeder - hvordan tjene penger på bits
- Opprettelse av ny eller flytting av eksisterende forretningsvirksomhet til Internet

Mer informasjon om kurset kan finnes på URL: <http://www.bi.no/dep2/infomgt/courses/gra2329.htm>

Pensum

Endelig litteraturliste vil komme senere, og vil i stor grad bestå av materiale tilgjengelig over Internet. De følgende bøker, samt et abonnement på *Wired Magazine*, er bra som bakgrunnsmateriale (og dessuten interessant lesning, kurs eller ikke kurs):

Negroponte, N.: *Being Digital* New York: Knopf 1995.

McKenney, J. L.: *Waves of Change: Information Processing Design as a Source of Competitive Advantage*. Boston, MA: Harvard Business School Press 1994.

Utterback, J. M.: *Mastering the Dynamics of Innovation*. Boston, MA: Harvard Business School Press 1994.

Dataverktøy

Seminaret vil være gjennomsyret av informasjonsteknologi: Utleveringer, beskjeder, diskusjoner (bortsett fra i klasserommet) og alle innleveringer vil foregå elektronisk. Studentene forutsettes å delta aktivt i diskusjoner og elektroniske konferanser, og vil ha stor frihet i å fastsette emner for forelesninger og fagoppgave. Studenter som kan tenke seg å starte forretningsvirksomhet ved hjelp av Internet er spesielt oppfordret til å ta seminaret.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer, i hovedsak som et seminar med deltakerpresentasjoner og diskusjoner over hovedtemaene. Det er en forutsetning at deltakerne er aktive og utfører innleveringene og presentasjonene i seminaret.

Eksamen

Evaluerings er en kombinasjon av fagoppgave (levert elektronisk, som en Web side), klasseroms- og elektronisk diskusjon, og noen mindre innleveringer i forbindelse med case-diskusjoner.

Eksamenskode: GRA 2329.01

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste ordinære gjennomføring av seminaret.

Kursansvarlig

Espen Andersen

GRA 2334

Ledelsesinformasjonssystemer

Executive Information Systems

Mål med kurset

Kurset redegjør for lederes kommunikasjons- og beslutningsadferd. På denne bakgrunn belyses hvilken rolle formell kommunikasjon spiller for utføring av ledelsesoppgaver. Ledernes rolle i ny- og videreutvikling av LIS tas opp til debatt.

Tematisk oversikt

- Lederes kommunikasjons- og beslutningsadferd
- Kunnskapsarbeide
- Formell versus uformell kommunikasjon
- Organisatoriske løsninger og LIS
- Ny- og videreutvikling av LIS
- Effektvurderinger

Pensum

Burkan, W.C.: *Executive Information Systems: From Proposal Through Implementation* N.Y. Van Nostrand Reinhold, 1991

Larsen, T. J. (red): *Artikkelsamling: GRA 2334 Ledelsesinformasjonssystemer*. Sandvika. BI-Forlag 1995.

Dataverktøy

Tekst- og presentasjonsprogrampakker.

Gjennomføring

30 timer totalt for kurset. Kurset gjennomføres i hovedsak som et seminar med studentpresentasjoner over hovedtemaene. Illustrasjon av LIS inngår som en del av seminaret.

Eksamen

Fagoppgave.

Fagoppgaven består av innlederinnlegg, skriftlige spørsmål, klassesdeltakelse og avsluttende oppgave. Fagoppgaven er en integrert del av seminargjennomføringen.

Eksamenskode: GRA 2334.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Tor J. Larsen.

GRA 2132

Beslutningsatferd

Decision Behaviour

Mål med kurset

Gjøre studentene bedre i stand til å delta i, forbedre og påvirke beslutningstaking i organisasjoner ved å få økt innsikt i atferdsmessige og psykologiske aspekter ved problemløsnings- og beslutningsprosesser.

Tematisk oversikt

- Normative og deskriptive modeller av beslutningstaking
- Beslutninger på individnivå og organisasjonsnivå
- Individuelle forskjeller i beslutningsatferd
- Feilkilder og begrensninger i menneskelig vurdering
- Persepsjon og fortolkning av omgivelser
- Gruppe- og kommunikasjonspsykologi
- Teknikker for forbedret beslutningstaking

Pensum

Plous, S.: *The psychology of judgment and decision making* New York: McGraw-Hill 1993.

Arittkelsamling

Dataverktøy

Dataverktøy vil ikke benyttes i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, diskusjoner, øvelser og deltakerpresentasjoner. Kurset fordrer stor grad av egeninnsats og deltakerinvolvering.

Eksamen

Fagoppgave som utarbeides av inntil to studenter.

Eksamenskode: GRA 2132.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Linda Lai/Bård Kuvaas.

GRA 2340

IT-støttet økonomistyring

Financial Accounting Supported by International Technology

Mål med kurset

Kurset skal gi innsikt i på hvilken måte informasjonsteknologi kan anvendes for å støtte bedriftens økonomistyring. Det vil bli lagt vekt på å skape forståelse for hvordan valgte styringsmodeller setter premisser for utforming det IT-baserte økonomisystem. På denne måten skal kandidatene etter kurset stå godt rustet til å delta aktivt i utvelgelse og innføring av økonomistyringssystemer i mellomstore og store virksomheter.

Tematisk oversikt

- Økonomisystemets indre arkitektur
- Implementering av økonomiske modeller
- Konsepter for IT-støttet ledelsesrapportering
- Økonomisystemer på det norske marked
- Metoder for valg og innføring av økonomisystemer
- Økonomisystemenes posisjon i applikasjonsarkitekturen
- Moderne økonomisystemer og konsekvenser for organisering av økonomi-funksjoner og rutiner
- IT-støttet økonomistyring og konsekvenser for sikkerhet
- Lovverket
- Trender og utfordringer
- Case gjennomganger basert på norske bedriftseksempler
- Presentasjon av ledende økonomisystem-konsepter på det norske marked

Pensum

Artikkelsamling.

Øvrig pensumlitteratur under vurdering.

Dataverktøy:

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timers forelesninger og gruppearbeid (CASE).

Eksamen

Fagoppgave med obligatorisk presentasjon. Oppgaven går ut på å videreutvikle et tema fra forelesningene, eller gjennomføre et relevant casestudie i en bedrift.

Eksamenskode: GRA 2340.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

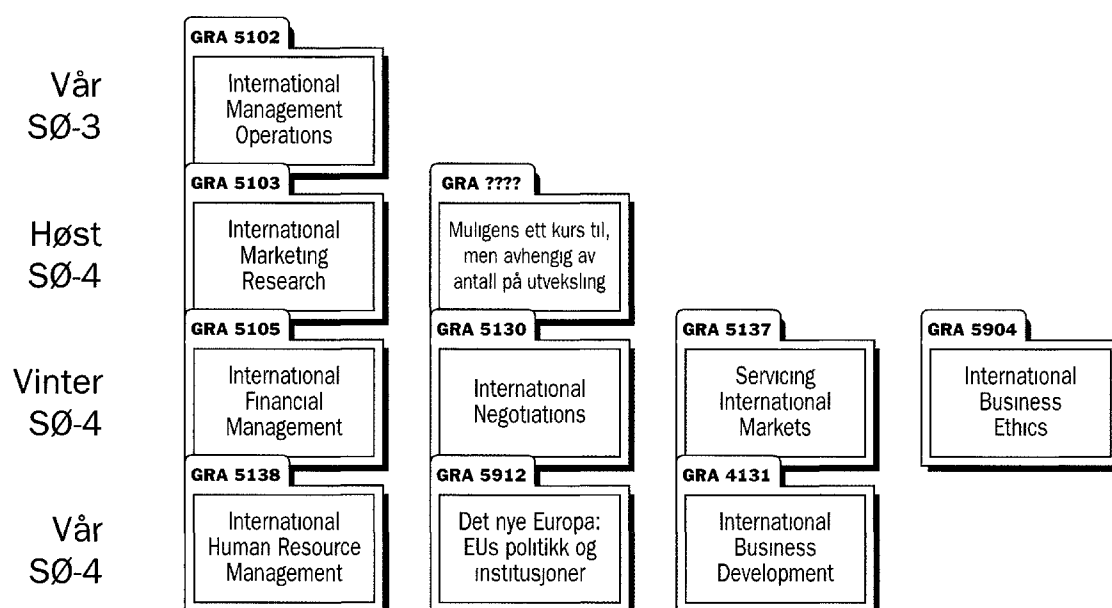
Bo Hjort Christensen.

International Business Management

Internasjonal Bedriftsledelse

Samlet oversikt

Coordinator: Hermann Kopp
 Department: Marketing and Logistics
 Maximum number of students: 40

Obligatoriske kurs: GRA 5102, GRA 5103 og GRA 5105.

Description of International Business Management

The students majoring in International Business Management should achieve a thorough understanding of international business, trade and finance in general. They should also acquire the basic skills and some of the essential training that international managers must have in order to succeed.

The required courses represent an updated overview of international management, international finance and international marketing research. Ideally the students should be well prepared to choose, develop, and complete their final thesis (diploma project), and eventually – be ready for a successful career in international business.

The courses within this major will all be lectured in English.

The electives may vary from year to year, but will always represent a variety of topics that should be of special interest to the international business student.

All students are required to register for an e-mail (INTERNET) address. Messages to and from the students, the groups and the instructors will ordinarily be transmitted by this medium. Students who are at another institution during all or part of one semester/term are urgently advised to transmit their address to the coordinator.

Literature:

Do not purchase course literature before you have received the final course syllabi. In this area there is a continuous influx of new books and articles, and the instructor may feel compelled to make changes even after this catalogue goes to print, in order to give you an opportunity to study the latest «state-of-the-art» literature.

Diplomseminarer i

Internasjonal Bedriftsledelse

Fagansvarlig: Hermann Kopp m. fl.

Diplomseminarene skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre diplomarbeidet mest mulig effektivt og målrettet.

Seminarene kan bl.a. omfatte:

- Obligatoriske innleveringer
- Studentpresentasjoner knyttet til utvalgte emner og selve diplomoppgaven
- Forelesninger
- Diskusjoner

Seminarene omfatter normalt obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for problemstilling og metode, teorigrunnlag, fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlag for en tilpasning av seminarene. I startfasen samles studentene i plenum, men etterhvert vil seminarene blir gjennomført i mindre grupper.

Plenumseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføringen av diplomarbeidet, herunder generell veiledning om valg av emne, problemstilling og metode, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Under studentpresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tid og sted for de enkelte diplomseminarene og presentasjonene fastsettes av den enkelte seminarleder/veileder.

Diplomseminarene er obligatoriske og forfall må avklares med seminaransvarlig.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. november.

GRA 5102

International Management Operations

Course objective

The focus of the course is international management and international business in general. the course serves as an introduction to international business, and at the same time it seeks to cover the most important and timely topics of this field of study.

Course outline

- The evolution of international business
- The multinational corporation and the entrepreneur
- Strategic planning
- The political environment
- New opportunities and trends in world business
- Ethics in the international environment
- The international organization
- The international manager
- Managing an international enterprise
- Global marketing
- Mode of entry
- Strategic alliances
- International negotiations

Literature

Hill, Charles, W. L.: *International Business – Competing in the Global Marketplace* Burr Ridge, Ill.: Irwin 1994 (International Student Edition). ISBN 0-256-15682-4. New textbook in 1997.

Foreign Investment Negotiations (FINS), Participant's Manual.

Selected set of cases and additional readings.

Evaluation

The grade of the course will be determined as follows:

50% participation (including FINS) – no retake, and 50% final written exam.

No aids permitted at the exam.

Exam code

Participation	GRA 5102.01	50%
Written exam	GRA 5102.02	50%

Retake

Participation: No retake

Written exam: At next ordinary exam

Responsible for the course

Hermann Kopp.

GRA 5103

International Marketing Research

Course objectives

The aim of this course is to enable the students to plan and carry out marketing research projects in an international context.

Course outline

- International marketing decisions and marketing research
- Formulation of relevant problem definitions and research questions
- Research design
- Use of secondary data and multiclient studies
- Qualitative research methods
- Issues in primary data collection
 - Sampling
 - Questionnaire design
 - Data analysis
- International marketing intelligence systems.

Literature

Chisnall, Peter M.: *Marketing Research* 4th ed. London: McGraw-Hill 1992.

Gripsrud, Geir and Carl Arthur Solberg: *Readings in International Marketing Research* Sandvika: BI-Forlag, latest edition..

Data tools

On line data retrieval from international data bases will be carried out by students in their term papers.

Implementation

The course will be carried out through lectures, case and term paper presentations and discussions, as well as presentations from Norwegian companies and the Export Council of Norway.

Evaluation

Project paper and control exam. The project paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual – pass/fail. The students have to pass both exams to obtain a grade.

Exam Code: **GRA 5103.01 (project paper)**

GRA 5103.02 (control exam)

Retake

At the next ordinary exam.

Responsible for the course

Carl Arthur Solberg and Geir Gripsrud.

Note: The literature in this course is presently under review. Students will be notified of any change two weeks before the course begins.

GRA 5105

International Financial Management

Course objectives

The purpose of the course is to give an introduction to the management of finance for a firm operating internationally. Constantly changing financial environments expose such firms to new and different types of risk, as well as new instruments to deal with these risks. As a consequence of this, the firm's investment and financing decisions need to be modified. The objective of the course is therefore to study and understand how corporate financial management is affected by, and can take advantage of, international economic environments.

Prerequisites

Course participants are required to be registered in the specialization International Business Management.

Course outline

- The international financial environment
 - International financial markets
 - Foreign exchange
- Exchange risk management
 - Measuring exposure to exchange rate fluctuations
- The firm's international investment and financing decisions
 - Project analysis
 - Capital structure and the cost of capital
 - Financing the firm

Literature

Madura, Jeff: *International Financial Management*. 4th edition. Minneapolis/ St. Paul: West Publishing Co. 1995 (ISBN 0-314-04161-3).

Cases and articles.

A reading list will be provided on the first day of class.

Computer models

No computer models are used in this course.

Conduct of class

30 lecture-hours during which the main topics (as listed in the course outline) are given extensive and in-depth coverage. Cases will also be used. Assigned readings should be carefully studied prior to each class meeting.

Evaluation

A three hour written examination by the end of the lecture series. The exam covers all topics discussed in class as well as all the assigned readings. Only calculators are permitted during the exam. Computer models are not permitted.

Exam Code: GRA 5105.01

Retake

At the next ordinary exam.

Responsible for the course

Knut Sagmo.

GRA 5130

International Negotiations

Course objectives

On completion of the course students should be able to function more effectively as negotiators, especially in the international arena.

Course outline

This course seeks to combine the essentials of negotiating theory with the “how-to-do-it” approach of negotiation literature. The emphasis will not be on theory for its own sake, but rather how it helps us understand, analyse and improve practice.

Central to the course are simulated business/commercial negotiations with the students as principals. This will involve defining the issues to be negotiated; preparing for the negotiation; understanding the phases through which a negotiation passes; utilizing varying negotiation strategies and tactics; developing an increased awareness of psychological aspects in negotiation; and acquiring an increased sensitivity to the importance of cross-cultural factors in international negotiations. Each simulated negotiation will highlight a particular type of negotiation. Extensive debriefing both in the negotiating groups and in plenary session will follow each negotiation, some of which will be video filmed. Students will also be required to submit brief papers relating what they have learnt in the simulated negotiations, to negotiation theory as presented in the literature.

From the above description it should be obvious that this is a course requiring maximum student participation. Those who cannot attend every session will not be accepted.

Literature

Lewicki, R. J. et al.: Negotiation. 2nd ed. Homewood, Ill.: Irwin 1994.

In addition there will be a limited number of hand-outs distributed during the course.

Implementation

30 hours of lectures and group work. A limited number of students are admitted to the course to permit and encourage maximum activation. Students are divided into oral exam groups on the first day of class. This means students must attend class from the first session and attend every session, otherwise they cannot count on doing the oral exam.

Evaluation

Oral exam of 50 minutes duration where 2 teams of 2 or 3 students negotiate an allocated case in English. Assessors take no part in the exam but may ask clarification questions at the end. In addition students must write two term papers of about 1500 words each during the course. The oral exam counts 50 % and the term papers together 50 %.

Exam code: GRA 5130.01

Retake

By appointment with the instructor.

Responsible for the course

Brian Ibbotson Groth.

GRA 5137

Servicing International Markets

Course objectives

The aim of this course is to extend the program in international marketing with a focus on key issues in the development of international marketing operations over time by companies. Building on the theme of internationalization, options for and implications of international operations shall be explored – covering both theoretical and practical perspectives.

Course outline

- Introduction: Internationalization and global developments
- Interaction and networks
- Foreign market servicing
 - operation mode choice and packaging issues
 - development over time
(including areas such as international franchising, project operations and subcontracting).
- Internationalization of services (eg. tourism): marketing issues

Literature

Luostarinen, R. and Welch, L. S.: *International Business Operations* Helsinki, 1990.

Compendium of articles.

Implementation

The course program will include lectures, cases, presentations and discussions.

Evaluation

Term paper and control exam. The term paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual - pass/fail. The students have to pass both forms of assessment to obtain a grade.

Exam Code: GRA 5137.01 (term paper)
GRA 5137.02 (control exam) pass/fail

Retake

At next ordinary exam.

Responsible for the course

Gabriel R. G. Benito and Lawrence S. Welch.

GRA 5904

International Business Ethics

Course objectives

The aim of this course is to strengthen each participant's ability to identify, to reflect and respond to ethical management challenges in organisations. Studying ethical business dilemmas in depth will help participants to evaluate the variety of approaches available for the ethical decision-making process.

Course outline

The theoretical core consists of a brief presentation of major moral philosophies which are responsible for the core of rules and concepts of rightness and ethicalness in general and their relevance with regard to the business environment.

The practical core deals with applying and testing different methods of moral decision making in conjunction with concrete cases. Most of the case material will be based on international examples, but current Norwegian experiences will also be included where possible.

Special attention will be given to business ethics decision-making in a cross cultural context. Critical reading and evaluation of leading articles on ethics in management will be used to heighten participants awareness of significant cultural distinctions and different moral points of view.

Finally, the course will try to exemplify how values and norms can be put into action within a given organisation based on active involvement of management. Recent examples from research findings will be used.

Topics (sample)

- Basic Issues: Ethics vs. Economics
- Ethical Theories Revisited
- Examples of Ethical Reflection Models
- Stakeholder Relationship and Ethical Reflection
- Environmental Ethics
- Employee Rights Issues
- The Role of Opportunity and Conflict
- The Ethics in Marketing
- Business Ethics in a Global Context
- Ethics in Changing Organisations
- Strategic Planning and Ethics

The learning mode of this course is action oriented. Virtually every topic will begin with a case discussion allowing participants to test out their moral reasoning skills. The subsequent discussion will not necessarily yield consensus, but is meant to create greater awareness of different thinking modes and other relevant approaches.

For the above reasons this course requires maximum student participation. Those who cannot attend classes regularly, should refrain from choosing this course.

Literature

Green, R. M.: *The Ethical Manager, A New Method for Business Ethics*. N.Y.: MacMillan 1994.

Hoffman, M., Frederick, R. E.: *Business Ethics, Readings and Cases in Corporate Morality*. 3rd ed. N.Y.: McGraw-Hill 1995.

Additional articles and cases will be handed out.

Evaluation

48 hour individual home examination.

Exam code: GRA 5904.01

Retake

By appointment with instructor.

Responsible for the course

Heidi von Weltzien Høivik.

GRA 5138

International Human Resource Management

The purpose of this course is to explore the issues relating to the human resource function in an international firm. Students who are considering an international career, who may expect to work in a foreign country, or with a multinational corporation, will find aspects of this course of particular relevance.

Course objectives

On completion of this course, students should be able to:

- a) appreciate the human resource management implications of subsidiary operations;
- b) develop responses to the personnel choices confronting international companies;
- c) link corporate strategy with effective personnel management policies and practises.

Course outline

- Overview of Human Resource Management (HRM), International HRM and staffing philosophies
- The multinational organizational context
- Issues in Selection and Repatriation of Expatriate Staff
- Training and Development
- Managing Performance of Expatriate and Local Staff
- Compensation Considerations
- HRM issues in Cooperative Ventures
- Linking HRM Activities to a Globalising Strategy

Literature

Dowling, P., Schuler, R. and Welch D.; *International Dimensions of Human Resource Management* 2nd ed. Belmont, Calif: Wadsworth, Cal. 1994.

Implementation

Lectures, mini-case studies, class exercises and videos.

Evaluation

Term Paper and control exam. The term paper, counting 100% of the grade, may be carried out by groups of three students. The control exam is individual – pass/fail. The students have to pass both forms of assessment to obtain a grade.

Exam code: GRA 5138.01 (100%)
GRA 5138.02 (Pass/fail)

Retake

At next ordinary exam.

Responsible for the course

Denise Welch.

GRA 5912

Det nye Europa: EUs institusjoner og politikk

The New Europe: EU Institution and Politics

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene grundig innsikt i EUs institusjoner, hvordan beslutninger tas, påvirkningsmuligheter, felles politikk på utvalgte områder og hvordan norsk politikk og forvaltning er endret gjennom EØS medlemskap.

Tematisk oversikt

- Hvordan EUs sentrale institusjoner arbeider for å utforme og gjennomføre EUs politikk, og hvilken rolle interesseorganisasjoner, store firmaer og andre pressgrupper spiller. Her presenteres også hvordan Danmark har organisert sin deltakelse i EUs beslutningsprosess og hvordan beslutningene gjennomføres i landet.
- En del politikkområder hvor EU har engasjert seg og som har spesiell interesse for Norge; energi, miljø, utdanning og den sosiale dimensjon. Et kjernesporsmål er forholdet mellom EUs politikk og nasjonal politikk.
- Norge i forhold til EU og EØS. Hvilke konsekvenser får det for Norge at vi står utenfor EU? Sentrale spørsmål er EU og offentlig forvaltning og norske påvirkningsmuligheter i EU.

Pensum

Andersen, S. A. og Eliassen, K. A. (red): *Det nye Europa*. 2. rev. utg. Oslo: Tano 1993.

Eliassen, K. A. (red.): *Den europeiske utfordringen*. Oslo: Fagbokforlaget 1996.

Andersen, S. A. og Eliassen, K. A.: *Making Policy in Europe*. London: Sage 1993.

Anbefalt litteratur

Andersen, S. A. og Eliassen, K. A.: *The EU – How Democratic is it?* London: Sage 1995.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

30 timer forelesning.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen

Eksamenskode: 5912.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

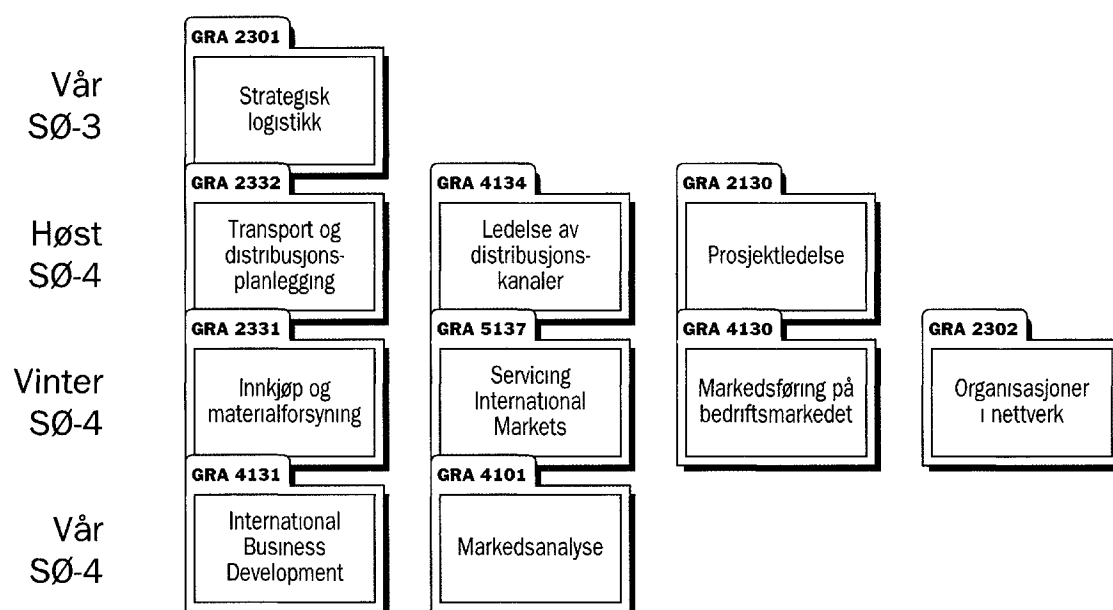
Svein S. Andersen.

Kjell A. Eliassen.

Logistikk

Business Logistics Samlet oversikt

Retningsansvarlig: Göran Persson
 Institutt: Markedsføring og logistikk
 Antall plasser i retningen: 60

Obligatoriske kurs: GRA 2301, GRA 2332 og GRA 2331.

Studentene stilles fritt til å velge sine øvrige tre kurs fra andre retninger, fortrinnsvis fra markedsføring og internasjonal bedriftsledelse.

Retningsbeskrivelse

Den viktigste begrunnelse for å kunne tilby en spesialiseringsretning i logistikk, er økningen i behovet for ledelsesorientert logistikk-kunnskap. Dette gjelder innen varehandel, industri, i servicesektoren og i store deler av den offentlige virksomhet. Behovet øker fordi vi er i en tidsperiode der logistikkostnadene andel av verdiskapningen vokser, samtidig som sterkere konkurranse og rask internasjonalisering fører til hardere presentasjonskrav for logistikken og logistikksystemene.

Målsettingen er å dekke kunnskapsbehovet innen ledelsesorientert logistikk i næringslivet og den offentlige virksomhet på en måte som sikrer Handelshøyskolen BI et konkurransemessig fortrinn fremfor alle andre høyskole- og

universitetsmiljøer i Norge.

Spesialiseringsretningen vil bygge på grunnleggende kunnskaper fra en rekke fagområder. Blant disse er ledelse, strategi, organisasjonsteori, markedsføring og kommunikasjon/informasjonsteknologi spesielt viktige. For studenter på andre spesialiseringsretninger er flere av kursene i logistikk aktuelle valgkurs.

Det tilbys tre obligatoriske fag som alle er kjernefag for å få innsikt i logistikk. Disse er: Strategisk logistikk, transport- og distribusjonsplanlegging og innkjøp og materialforsyning.

Obligatoriske kurs for retningen:

GRA 2301 Strategisk Logistikk

GRA 2332 Transport og distribusjonsplanlegging

GRA 2331 Innkjøp og materialforsyning

Diplomseminar i Logistikk

Fagansvarlig: Marianne Jahre.

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte. Seminaret er bygd opp av:

1. Obligatorisk innlevering
2. Forelesninger knyttet til utvalgte emner
3. Gruppepresentasjoner

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkter for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er i prinsippet obligatorisk, og frafall må avklares med seminaransvarlig.

Første seminar i terminen kunngjøres ved oppslag.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. november.

GRA 2301

Strategisk logistikk

Strategic Logistics

Mål med kurset

Å gi studentene grundig innsikt i hvordan logistikk-kunnskaper kan forbedre virksomhetens totale ressursutnyttelse og øke virksomhetens konkurransekraft og kostnadseffektivitet.

Forkunnskaper

Deltakerne må ha gjennomført obligatoriske kurs til og med 3. år eller tilsvarende.

Tematisk oversikt

- Innledning
- Ledende logistikkbedrifter
- Kundeservice og logistikkstrategi
- Tidskonkurranse
- Partnerskap i distribusjonsleddet
- Leverandørsamarbeide
- Tilvirkning og logistikk
- Organisering av logistikkaktiviteter
- Logistikk i servicebedrifter
- Oppsummering/avslutning

Pensum

Christopher, M.: *Logistics and Supply Chain Management. Strategies for Reducing Costs and Improving Services*. London: Pitman Publishing 1992.

Artikler.

Dataverktøy

Brukes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger, gruppearbeider og presentasjon av oppgaver.

Evaluerings

Innlederoppgaver og kontrollaksamen. Vektlegging:

- Innlederoppgaver (presentasjon og oppgaveinnlevering):	50 %
- Eksamen: Tre timer	50 %

Ingen hjelpemidler til skriftlig eksamen.

Eksamenskoder: GRA 2301.01 Innlederoppgaver med presentasjon
GRA 2301.02 Skriftlig eksamen

Kontinuasjon

Neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Göran Persson.

GRA 2332

Transport og distribusjonsplanlegging

Transport and Physical Distribution

Mål med kurset

Å gi studentene en grunnleggende innføring i godstransport og fysisk distribusjon.

Tematisk oversikt

- Godstransport og samferdselspolitikk, regulering og deregulering
- Transportformene
 - markedsandeler, markedsutvikling og konkurranseflater
 - økonomiske forhold, tekniske egenskaper
 - tariffier og regulativer
 - miljøproblemer
- Distribusjonssystemer
 - IT-anvendelser og muligheter
 - lagersystemer
 - lagringsformer
 - distribusjonskanaler
- Strategiske distribusjonsallianser
 - tredjepartlogistikk
 - andre samarbeidsformer i distribusjonskanalen
- Internasjonal distribusjon

Pensum

Cooper, J. (ed.): *Logistics and Distribution Management*. 2nd ed. Kogan Page 1994.

Artikler og utdelte notater.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Ingen

Eksamenskode: GRA 2332.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinær eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Helge Virum

GRA 2331

Innkjøp og materialforsyning

Purchasing Management

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene en grundig forståelse av innkjøpsaktivitetene og de sentrale forutsetninger som gjelder for disse i offentlig og privat virksomhet. Studentene skal få kunnskaper i å utvikle og lede innkjøpsfunksjonen sett i sammenheng med en virksomhets totale vareflyt.

Tematisk oversikt

- Innkjøpsfunksjonen
- Innkjøpets mål og strategier
- Sourcing
- Leverandørsamarbeide
- Forhandlinger
- Kontraktstrategier

Pensum

van Weele, A. J. : *Purchasing Management* London: Chapman & Hall 1994.

Håkansson, H., Gadde, L. E.: *Professionelt innkøp*. Lund: Studentlitteratur 1993.

Artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer med forelesninger, casedrøftinger og gruppearbeider.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler.

Eksamenskode: GRA 2331.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

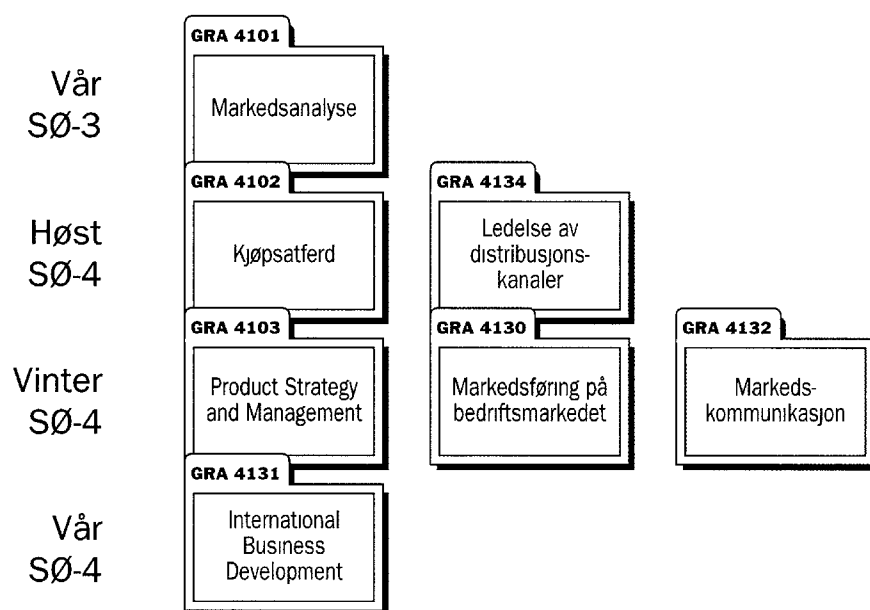
Göran Persson.

Markedsføring

Marketing Management

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: Hans Mathias Thjømøe
 Institutt: Markedsføring og logistikk
 Antall plasser i retningen: 60

Obligatoriske kurs: GRA 4101, GRA 4102 og GRA 4130.

Retningsbeskrivelse

Markedsføring dreier seg om hvordan bytteforhold utvikles og vedlikeholdes. I faget legges det et ledelsesperspektiv til grunn, dvs. at man konsenterer seg om den kunnskap som markedsføringsledere bør ha om relevante metoder og atferd for å kunne fylle sin rolle i en moderne bedrift eller organisasjon. Markedsføring er en funksjon som tillegges økende betydning i næringslivet; en betydning som øker med sterkere konkurranse nasjonalt og internasjonalt. I spesialiseringen tar en sikte på å gi studentene både et teoretisk grunnlag og en praktisk innsikt i moderne markedsføring.

Obligatorisk kurs for retningen:

GRA 4101 Markedsanalyse
 GRA 4102 Kjøpsatferd
 GRA 4130 Markedsføring på bedriftsmarkedet

Diplomseminar i Markedsføring

Fagansvarlig: Hans Mathias Thjømøe

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med å gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte.

Seminaret er bygd opp av:

- Obligatoriske innleveringer
- Fellespresentasjoner knyttet til utvalgte emner
- Spesialiseringspresentasjoner knyttet til utvalgte emner
- Gruppepresentasjoner

Seminaret vil som regel omfatte obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpasning av fellesseminarene og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i tre eksemplarer.

Fellesseminarene tar opp emner som har særlig relevans for gjennomføring av diplomarbeidet, herunder teknikker for utarbeidelse av problemstilling, valg av metodisk tilnærming, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen. Disse seminarer gjelder for alle studenter som har valgt spesialisering innenfor logistikk, markedsføring og internasjonal bedriftsledelse.

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene frem sitt arbeid og får tilbakemelding fra seminarlederne såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkt for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med seminarlederne før seminarets start.

Diplomseminaret er obligatorisk, og forfall må avklares med seminaransvarlig.

Det må påregnes begydelige endringer i opplegget for Diplomseminar. Disse endringene vil foreligge ved semesterstart.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. november.

GRA 4101

Markedsanalyse

Marketing Research

Mål med kurset

For å kunne treffe best mulige beslutninger når det gjelder markedsføring er man avhengig av informasjon om foretakets omgivelser, særlig om foretakets kunder og konkurrenter. Målet med dette kurset er å gi studentene innsikt i, og forståelse for, hvordan slik informasjon kan skaffes tilveie. Kurset er faglig forankret i generell vitenskapelig metode og i statistikk, men legger vekt på anvendelser i markedsføringsprosessen.

Tematisk oversikt

- Formuleringen av hensiktsmessige problemstillinger og undersøkelsesspørsmål,
- Bruk av sekundærdata og standardiserte markedsundersøkelser,
- Anvendelse av fokusgrupper og andre kvalitative metoder,
- Utvalgsmetoder og utvalgsstørrelser
- Holdnings- og profilundersøkelser,
- Dataanalyse ved hjelp av bivariate og multivariate metoder

Pensum

Aaker, David A. og Day, George S., Kumar, V.: *Marketing Research*. 5th ed. New York: John Wiley & Sons 1995.
Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Anbefalt litteratur

Selnes, F.: *Markedsundersøkelser* 3. utg. Oslo: TANO 1993.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det stilles krav til studentene om aktiv deltakelse. Studentene må regne med å presentere cases.

Eksamen

Prosjektoppgave og kontrolleksamen.

Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Eksamenskoder: GRA 4101.01 (prosjektoppgave)
GRA 4101.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Hans Mathias Thjømøe.

GRA 4102

Kjøpsatferd

Consumer and Organizational Buying Behavior

Mål med kurset

Kunnskaper om kjøpernes motiver og beslutningsprosesser er en forutsetning for systematisk markedsføring. Kurset tar sikte på å gi kunnskaper om de viktigste trekk ved kjøpernes atferd på ulike markeder og om de faktorer som påvirker denne atferden. Individuelle faktorer omfatter motivasjon, persepsjon og læring. Sentrale gruppeforhold er referansegrupper, samfunnsklasser og kultur. Kurset skal også gi innsikt og øvelse i bruk av atferdsteori samt i kognitiv og økonomisk psykologi.

Tematisk oversikt

- Forbrukeratferd – grunnleggende begreper
 - Historisk utvikling
 - Teoretisk forankring
- Individuelle faktorer i forbrukeratferden
 - Motiver og behov
 - Livsstil, persepsjon, læring
 - Holdninger og holdningsdannelser
- Gruppeinnflytelse på forbrukeratferden
 - Referansegrupper
 - Familiens påvirkning
 - Kulturell påvirkning
- Beslutningsatferd i organisasjoner
- Spredning av innovasjoner

Pensum

Schiffman, G. og Kanuk, L.: *Consumer Behavior* 5th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1994.

Anbefalt tilleggslitteratur:

Thjøømø, H. M.: *Forbrukeratferd*. 4. utg. Borgen. Singularis 1994, eller

Thjøømø, H. M.: *Forbrukeratferd* 5. utg. Cappelen Akademiske Forlag 1996.

Dataverktøy

Blir ikke benyttet.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer undervisning i form av forelesninger med diskusjoner rundt spesielle emner. Det vil bli lagt vekt på forståelse ved å benytte teori på praktiske problemstillinger. Studentene må være forberedt på å arbeide med små cases til hver forelesning.

Eksamen

Prosjektoppgave og kontrolleksamen. Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset. Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Eksamenskode: **GRA 4102.01 (prosjektoppgave)**
 GRA 4102.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Hans Mathias Thjømøe.

GRA 4134

Ledelse av distribusjonskanaler

Management in Marketing Channels

Mål med kurset

Dette kurset fokuserer på ledelse av distribusjonssystemer. Et distribusjonssystem behandles som et interorganisatorisk system involvert i å gjøre varer, service og konsepter tilgjengelige for konsumentene. Vi vil analysere hvordan bedrifter på en best mulig måte kan bringe produkter fra produksjonssted ut til forbruker.

Tematisk oversikt

- Detaljstledet, grossistledet, – struktur og utvikling
- Vertikal integrasjon, kontrakter, franchisingsystemer, administrere samarbeidsformer og konvensjonelle distribusjonssystemer.
- Styring og kontroll i distribusjonssystemer, bruk av makt, forholdet mellom makt og konflikt
- Evaluering av effektivitet i distribusjonen.

Pensum

Gripsrud, G. og Nygaard, A.: *Markedsføringskanaler* Oslo: Cappelen akademisk forlag 1996.

Begge ovennevnte bøker dekker pensum og kan brukes uavhengig av hverandre.

Artikler:

Bergen, Dutta and Walker jr.: *Agency Relationships in Marketing. A Review of the Implications and Applications of Agency and Related Theories* Journal of Marketing, 1992. Vol. 56, 1992, pp. 1–24.

Buchanan: *Vertical Trade Relationships.. The Role of Dependence and Symmetry in Attaining Organizational Goals* Journal of Marketing Research, 1992 Vol 29 (February) 65-75.

Bradach, J. L. and Eccles, R. G.: *Price, Authority and Trust From Ideal Types to Plural Forms* Annual Review of Sociology, Vol. 97, 1989: pp. 97–118.

Morgan, R. M. and Hunt, S.: *The Commitment-Trust Theory of Relationships Marketing* Journal of Marketing, Vol. 58 (3), 1994: pp. 20–38.

Dataverktøy

Det vil ikke bli brukt dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer forelesninger. Det vil bli arbeidet med små cases knyttet til de emnene vi tar opp.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Eksamenskode: GRA 4134.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinær eksamen.

Kursansvarlig

Harald Biong.

GRA 4103

Product Management and Strategy

Objective

This course is designed to provide students with an understanding of the often conflicting demands placed on a marketing manager. This course is designed to integrate and apply knowledge from consumer and organizational behavior, marketing research, strategy and other management disciplines. Weekly assignments will be required as part of the Markstrat simulation which is incorporated in this course.

Contents

- New product development
 - dynamics of organizational orientation
 - dynamics of cross-functional teams
- Existing product management
 - brand building
 - dynamics of product portfolios
 - dynamics of the PLC
 - industry dematurity and marketing myopia
 - harvesting and nostalgia
 - international aspects to product management
- Getting things done
 - marketing plans
 - internal marketing

Literature

Urban, G. L. and Steven H. Star: *Advanced Marketing Strategy* Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall International 1991.
Articles and cases.

Recommended: Gatignon, Hubert and Jean-Claude Larreche: *Markstrat 2*. Redwood City, Calif.: Scientific Press 1990.

Teaching

30 hours of lectures, taught in English.

Exam

1. Markstrat performance and paper (100%)
 2. Group project: Analysis of a case – pass/fail
- Both items must be completed to obtain a grade in this course.
The term paper and the written exam must be in English.
Permitted aids in exam: English translation dictionary.

Exam Code: GRA 4103.01 (100%)
GRA 4103.02 (pass/fail)

Retake

Both assignments can be retaken separately next regular exam.

Course Responsible

Erik Olson.

GRA 4130

Markedsføring på bedriftsmarkedet

Business to Business Marketing

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene innsikt i hvilke utfordringer og problemer bedriftene står overfor når de skal markedsføre sine produkter og tjenester til andre bedrifter og organisasjoner. Markedsføring til bedrifter er som regel betydelig mer komplisert enn til forbrukere og stiller svært spesielle krav til markedsstrategi og den mer utøvende markedsføringen. Kurset gir deltakerne en oversikt over de teorier og metoder som for tiden er mest anerkjente både blant praktikere og teoretikere. Gjennom mange eksempler fra Norge og utlandet vil vi gi en praktisk forståelse av fagområdet.

Tematisk oversikt

- Markedsføring på bedriftsmarkedet i perspektiv
- Modeller for kunderelasjoner på bedriftsmarkedet
- Markedsanalyser og prognoser på bedriftsmarkedet
- Oppbygging av overordnet markedsstrategi
- Oppbygging av markedsføringsprogrammer
- Ledelsesutfordringer ved markedsføring på bedriftsmarkedet

Pensum

Webster, F. E.: *Industrial Marketing Strategy* 3rd ed. N.Y.: John Wiley & Son 1991.

Diverse artikler utlevert i forbindelse med forelesningene.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger og case-diskusjoner. Det stilles krav til studentene om aktiv deltagelse i faget.

Eksamen

Prosjektoppgave og en kontroll-eksamen.

Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/ Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset.

Eksamenskode: GRA 4130.01 (prosjektoppgave)
GRA 4130.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon

Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Harald Biong.

GRA 4132

Markedskommunikasjon

Marketing Communications

Mål med kurset

Kurset skal gi studentene grunnleggende kjennskap til kommunikasjonsteorier og kommunikasjonsteknikker satt inn i en markedsførings-sammenheng. Det legges stor vekt på helhetlig forståelse samt premissene for kommunikasjonsbeslutninger.

Tematisk oversikt

- Markedskommunikasjon som fagområde
- Kommunikasjon i et markedsføringsperspektiv
- Markedskommunikasjon i praksis
- Kommunikasjonsteorier
- Kommunikasjonsbudsjettering
- Kommunikasjonsplanlegging
- Idégrunnlag og utforming
- Måling av kommunikasjonseffekter
- Kommunikasjon på bedriftsmarkedet
- Medievalg og mediebruk
- Samfunnsinformasjon og politisk reklame
- Reklamen og samfunnet

Pensum

Helgesen, Th.: *Markedskommunikasjon – prinsipper for effektiv informasjon og påvirkning*. 3. utg. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag 1995.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger.

Eksamen

Prosjektoppgave og en kontroll-eksamen.

Prosjektoppgaven kan skrives av inntil tre studenter. Karakteren teller 100%. Kontrolleksamen evalueres med Bestått/Ikke bestått. Begge eksamener må være bestått for å få karakter i kurset.

Eksamenskoder: **GRA 4132.01 (prosjektoppgave)**
GRA 4132.02 (kontrolleksamen)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kontinuasjon i oppgavene hver for seg aksepteres.

Kursansvarlig

Jan Blichfeldt.

GRA 4131

International Business Development

Course objective

The course aims at giving students a decision oriented perspective on international marketing and business issues through active application of relevant theories and models.

Course subjects

- Internationalisation of firms
- Globalisation
- International entry modes
- Organisation of international business

Literature

A selection of articles.

Case texts.

Implementation

The course is based on term paper and case presentation discussions by the students. Active participation is an essential part of the program. The entire course will be conducted in English. Part of the program will be carried out off-campus, entailing costs in the order of 1.100–1.300 NOK. Partial refunding of the costs is customary.

Evaluation

Case presentations and discussions (oral) and term paper presentations (oral and written). The students have to pass all evaluations to obtain a grade. Individual retakes of the term paper are possible; retakes of the case presentation/discussions can only be done by taking the whole course over again.

Exam Code: GRA 4131.01 (Term paper) – including presentations

Retake

Next regular exam.

Responsible for the course

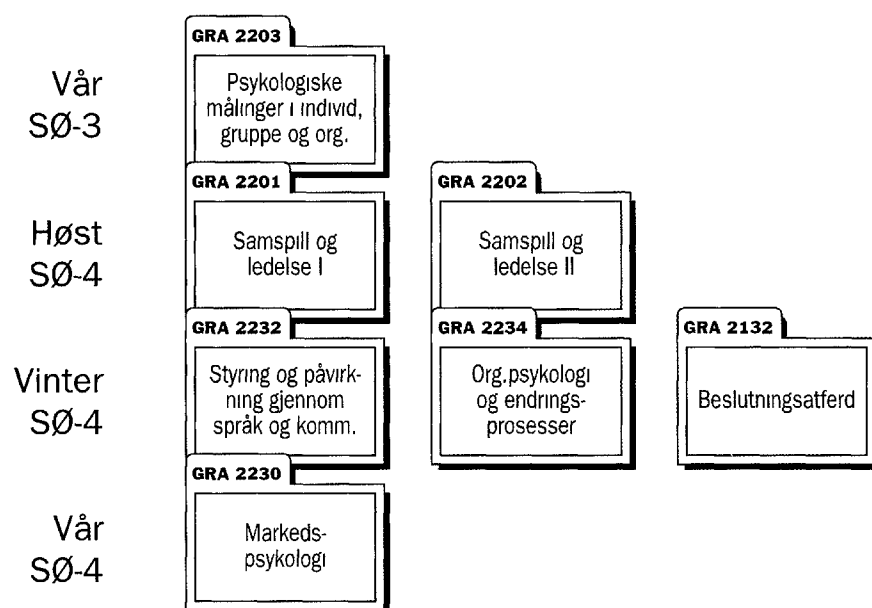
Lawrence S. Welch.

Organisasjonspsykologi

Organizational Psychology

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: Steinar Bjartveit og Trond Kjærstad
 Institutt: Organisasjon og ledelse
 Antall plasser i retningen: 60

Obligatoriske kurs: GRA 2203, GRA 2201 og GRA 2202.

Retningsbeskrivelse

Psykologien virker bestemmende inn på effektivitet, trivsel og helse i organisasjonen. Dette vil bli vist gjennom praktisk anskuellesundervisning knyttet opp mot psykologisk teori og forskning.

Målet er å gi studentene innsikt i moderne psykologi anvendt på arbeidslivet. Retningen gir studentene muligheter for ledertrening og personlig utvikling.

Tre kurs er obligatoriske: GRA 2201 Samspill og ledelse I, GRA 2202 Samspill og ledelse II, samt GRA 2203 Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon.

Diplomseminar i

Organisasjonspsykologi

Fagansvarlig: Trond Kjærstad.

Diplomseminaret skal hjelpe studentene å komme i gang med og gjennomføre diplomarbeidet på en målrettet måte. Seminaret er bygd opp av:

1. Obligatoriske innleveringer
2. Fellesseminar knyttet til utvalgte emner
3. Gruppepresentasjoner

Seminaret omfatter i alt tre obligatoriske innleveringer der studentene skal gjøre rede for diplomarbeidets problemstilling og metodisk tilnærming, samt fremdriftsplaner og status for arbeidet. Innleveringene danner grunnlaget for tilpasning av fellesseminarene og for tilbakemelding til studentene. Alle innleveringer utarbeides i to eksemplarer og bør også leveres og drøftes med hovedveileder for diplomarbeidet.

Fellesseminarene tar opp emner av særlig relevans for gjennomføring av diplomarbeidet, derunder teknikker for utarbeidelse av problemstillinger, valg av metodisk tilnærming, samt råd i forbindelse med selve skriveprosessen.

Under gruppepresentasjonene legger de enkelte diplomgruppene fram sitt arbeid i plenum og får tilbakemelding fra kursansvarlige såvel som fra de øvrige studentene. Tidspunkter for de enkelte gruppepresentasjonene fastsettes i samråd med kursansvarlige ved seminarets start.

Diplomseminaret har obligatorisk deltakelse, og frafall må avklares med kursansvarlig.

Første seminar i terminen kunngjøres ved oppslag.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 1. november.

GRA 2203

Psykologiske målinger i individ, gruppe og organisasjon

Psychological Assessments of Individuals, Groups and Organization

Målet med kurset

Dette er et obligatorisk kurs med hovedvekt på kvantitativ psykologisk metode (diagnose, målinger, spørreskjema, organisasjonsanalyse).

Studentene vil lære hvilke krav som må settes til gode psykologiske målinger og hvordan data fra slike målinger kan brukes til nytte for organisasjonen. Kurset vil søke å kombinere teori, praksis og demonstrasjoner med vitenskapelige data.

Tematisk oversikt

- Psykologiske tester
- Teamanalyseverktøy
- Organisasjonsanalyser

Pensum

Sharp, D.: *Personlighetstyper C G Jungs typologiske modell* Oslo: Paul Moxnes 1992.

Judd, Charles M., Smith, Eliot R., Kidder, Louise, H.: *Research Methods in Social Relations* 6. utg. Forth Worth, Tex.:

Holt, Rinehart and Winston 1991. Pensum: Kap. 1–3, 7, 9–14, 19 og 20.

Test og rekruttering Ny utgave. Lysaker: NIPA 1993. Pensum: Del 1 og 3.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers gruppearbeid, demonstrasjoner og forelesninger.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Eksamenskode: GRA 2203.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Trond Kjærstad.

GRA 2201

Samspill & ledelse I

Group Dynamics and Leadership I

Målet med kurset

Dette er et obligatorisk kurs med hovedvekt på kvalitativ psykologisk metode. Det gir opplæring i anvendt psykologi på grunnområder innen gruppe- og organisasjonspsykologien.

Studentene vil få en innføring i psykologisk øvelsesmetodikk med stor grad av egeninnsats i smågrupper. Målet er å gi studentene erfaring med hva organisasjonspsykologisk arbeid i grupper innebærer, gi opplevelser som kaster lys over basale organisasjonspsykologiske begreper, gi en introduksjon til ledertrenings- og personalutviklingsteknikker, og formidle teorier og modeller knyttet til disse. Hovedmetoden på kurset er erfaringslæring gjennom strukturerede øvelser.

Tematisk oversikt

- Teamdannelse
- Kommunikasjon
- Konflikt
- Leder/medarbeider samspill
- Angst og trygghet
- Personlighet og rolle
- Personlig utvikling
- Ledertrening

Pensum

Robbins, S. P.: *Organizational behavior*. 7th ed. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall 1996. Utvalgte kapitler.
Bjartveit, S. og Kjærstad, T.: *Kaos og Kosmos Byggesteiner for individer og organisasjoner* Oslo: Kalle Forlag 1996.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers intensivt gruppearbeid og forelesninger over 4 dager.

Eksamen

Felles eksamen for «Samspill og ledelse I» og «Samspill og ledelse II». 72 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode: GRA 2200.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steinar Bjartveit.

GRA 2202

Samspill & ledelse II

Group Dynamics and Leadership II

Målet med kurset

Dette er et obligatorisk kurs som gir et utvidet teoretisk og personlig perspektiv på erfaringene fra Samspill & ledelse I.

Gjennom forelesninger og øvelser vil studentene bearbeide sentrale individuelle og organisasjonspsykologiske tema og knytte dem opp mot teori og egen praksis. Arbeidsformen er deltakelse i smågrupper og interaksjon mellom grupper.

Målet er å gi studentene psykologiske modeller og teorier som de kan nyttiggjøre seg i egen arbeidsrolle som medarbeider, leder eller konsulent. Deltakelse forutsetter bestått eksamen i Samspill & ledelse I.

Tematisk oversikt

- Personlighet
- Utviklingsprosesser
- Konfliktåndtering
- Forandringsprosesser
- Makt og lydighet
- Overflateroller og dyproller
- Det ubevisste i organisasjonen
- Selvinnsikt

Pensum

Robbins, S. P.: Organizational behavior. 7th edition. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall 1996. Utvalgte kapitler.

Bjartveit, S. og Kjærstad, T.: *Kaos og Kosmos Byggesteiner for individer og organisasjoner* Oslo: Kolle Forlag 1996.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers intensivt gruppearbeid og forelesninger over fire påfølgende dager.

Eksamen

Felles eksamen for «Samspill og ledelse I» og «Samspill og ledelse II». 72 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode: GRA 2200.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steinar Bjartveit.

GRA 2232

Styring og påvirkning gjennom språk og kommunikasjon

Management and Leadership through Language and Communication

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi en kommunikasjonsteoretisk forståelse av mellommenneskelig samhandling under ulike betingelser. Det vil gi en analyse av hvordan språk brukes til å få frem budskapet i språklige media f. eks. reklame. Det vil ta opp ulike forutsetninger for kommunikasjon, også personvariabler som kjønn og alder. Kurset vil formidle modeller for å forstå kommunikasjon på arbeidsplassen.

Tematisk oversikt

- Makt-avmakt
- Språkprosesser
- Konflikt
- Ledelse
- Samhandling

Pensum

Utvalgte artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesning og demonstrasjon.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Eksamenskode: GRA 2232.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steinar Bjartveit og Jørn Auran.

GRA 2234

Organisasjonspsykologi og endringsprosesser

Organizational Psychology and Change Management

Mål med kurset

Kurset gir en fordypning i psykologiske faktorer i organisasjonsforandringer. Det setter rasjonelle endringsplaner og strategier opp mot irrasjonelle prosesser i organisasjoner. Studentene vil få en innføring i endringsledelse, motstand mot endringer, og nyskapende prosesser i organisasjoner. Målet er at studentene skal ha økt forståelse og evne til å operere som endringsagenter i organisasjonsutvikling.

Tematisk oversikt

- Forandringsprosesser
- Systemteori og kaosteori
- Motstand mot forandring
- Strategisk planlegging og nyskapning
- Fusjon og kulturendring
- Nedbemanningsprosesser
- Ledelse og lederegenskaper

Pensum

Oppgis senere.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers intensivt gruppearbeid og forelesninger, over fire påfølgende dager.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steinar Bjartveit.

GRA 2230

Markedspsykologi

Marketing Psychology

Mål med kurset

Kurset tar for seg teorier om mennesket som konsument og selger av arbeidskraft. Det vil gi en utvidet forståelse av rasjonalitet og påpeke rasjonalitetens begrensning. Penger har bytteverdi, men også symbolverdi. Markedet har en viktig, men begrenset funksjon. De viktigste kreftene ligger utenfor markedet. Målet er at studentene skal skjønne mer av «mennesket i markedet» enn hva de fleste økonomiske modeller avstedkommer.

Tematisk oversikt

- Tenkning og emosjon
- Læring i arbeid
- Lykke og nytte
- Selvaktelse
- Indre tilfredshet
- Kognitiv kompleksitet

Pensum

Lane, R.: *The market experience* Cambridge: Cambridge University Press 1991.

Dataverktøy

Benyttes ikke på kurset.

Gjennomføring

30 timers forelesninger og diskusjon.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamenskode: GRA 2230.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

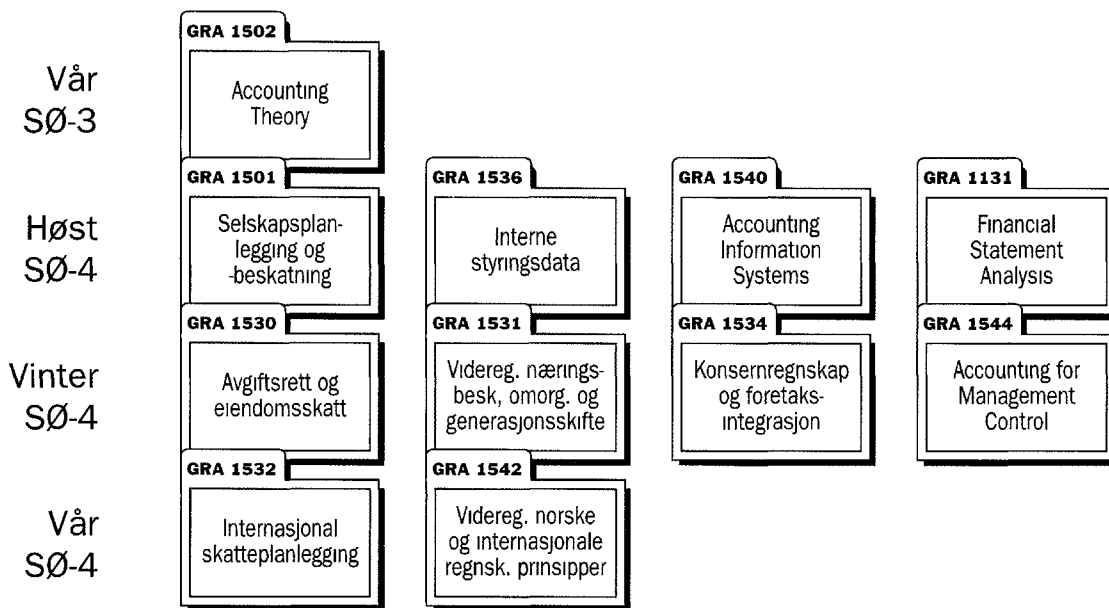
Trond Kjærstad.

Regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring

Accounting, Tax Planning and Control

Samlet oversikt

Retningsansvarlige: Ole Gjems-Onstad og John Christian Langli
 Institutt: Økonomi
 Antall plasser i retningen: 75

Obligatoriske kurs: GRA 1502, GRA 1501 og GRA 1544.

Hver student må ha **to** obligatoriske kurs. GRA 1501, GRA 1502 eller GRA 1544.

Retningsbeskrivelse

I denne spesialiseringretningen gis studentene anledning til å fordype seg i enkelte av de fagemner som det er særlig viktig at en siviløkonom behersker godt når man skal ha ansvar for regnskaps- og økonomifunksjonen i en bedrift. Spesielt viktig blir det da å forstå regnskapets styrker og svakheter som informasjons giver for bedriftsledelsen, investorer, långivere og skattemyndighetene. Spesialiseringretningens kursportefølje kan også gi studenter som ønsker å ta høyere revisorstudium en solid plattform.

Lovgivningen og regnskapsstandardene regulerer mer inngående det finansregnskap bedriftene presenterer eksternt. Siviløkonome forventes å kunne «lese» et regnskap og forstå de avveininger som ligger bak. Bedriftsledere med internasjonale ambisjoner må også ha en grunnleggende forståelse for regnskapsregler og -prinsipper i andre land, spesielt EU-området.

For å vurdere hvilke produkter og aktiviteter som lønner seg, innhenter stadig flere bedrifter tilleggsopplysninger til regnskapet. Egne økonomistyringssystemer bygges ut for å sikre relevant informasjon og foreta evalueringer av

økonomistyringstiltak.

For bedriften kan skatt være en betydelig kostnad. Innsikt i regelverket og planlegging av bedriftens disposisjoner kan påvirke skattens størrelse og tidsprofil. I hverdagen er det ikke primært jurister, men økonomer som gjennomfører den nødvendige tilpasning til skattereglene. Nettopp kombinasjonen av innsikt i finansregnskap og skatteregler er det beste utgangspunkt for å beherske de mange økonomisk-juridiske spørsmål som preger skatteplanleggingen. Med en stadig mer detaljert skattelovgivning preget av økonomiske forhold, vil økonomene i fremtiden kunne spille en enda mer sentral rolle på dette området.

Spesialiseringsretningen består av obligatoriske kurs og valgfrie kurs, tilsammen 11 kurs. Nye kurs kan komme til. Orientering om dette blir gitt senere. Studenten må velge to av de tre obligatoriske kursene GRA 1502 Accounting Theory, GRA 1544 Accounting for Management Control eller GRA 1501 Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning. For øvrig kan studenten fritt sette sammen sin kursportefølje med tilsammen fem kurs fra spesialiseringsretningen (hvorav to obligatoriske), eller seks kurs dersom suppleringskurset velges innen retningen.

Diplomseminar i regnskap og økonomistyring

Fagansvarlig: John Christian Langli

Diplomseminarene er obligatorisk for alle som skriver diplom med veiledning fra faggruppen for regnskap, skatteplanlegging og økonomistyring. Det holdes egne diplomseminarer for de som har veiledning fra skattegruppen. Denne beskrivelsen gjelder for studenter som skriver diplom innen regnskap, revisjon og økonomistyring.

Målsetting

Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave innen 1. mai 1997.

Diplomseminarene er organisert som følger:

Vår 1996 Målsetting med seminarene våren 1996 er å avklare valg av tema for diplomoppgaven innen 1. juni 1996. Seminarene vil bestå av:

- presentasjon og diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer
- opplæring i litteratursøking
- fellesforelesninger om diplomarbeidsprosessen (f. eks. valg av problemstilling, forskningsmetodikk, praktisk tips om hvordan utforme og skrive en diplomoppgave o.l.)

Alle studenter må innlevere temaforslag på standard skjema ("Definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave") innen 1. juni 1996 for å få oppnevnt veileder. I tillegg til skjemaet skal hver gruppe legge ved en utdypning av temaforslaget på minimum 1 og maksimum 3 sider. Studentene vil få tilbakemelding på temaforslaget i løpet av juni måned.

Høst 1996 Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 15. oktober 1996. For studenter på utveksling høsten 1996 er fristen 15. januar 1997. I tillegg til tilbakemelding på forprosjektoppgaven vil seminarene høsten 1996 bestå av:

- individuell veiledning
- studentpresentasjoner
- eventuelle fellesforelesninger

Vinter/vår 1997 Hver gruppe skal innlevere en statusrapport på ca. 2 sider pr. 1. mars 1997. Statusrapporten skal gi en oversikt over arbeidet som er gjennomført, hva som gjenstår, og eventuelle årsaker til at gruppen muligens ikke vil kunne innlevere diplomoppgaven 1. mai 1997. Seminarene vinter og vår 1997 vil bestå av individuell veiledning og studentpresentasjoner.

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes det at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer. Det forventes også at øvrige seminar deltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltakelse på seminarene er som nevnt obligatorisk. Tillatelse til ikke å møte på seminarene må godkjennes av vedkommende students veileder på forhånd.

Diplomseminarene forutsetter at studentene overholder følgende tidsfrister:

- 1. juni 1996: Innlevering av temaforslag (standard skjema med vedlegg)
- 15. oktober 1996: Innlevering av forprosjektoppgaven
- 1. mars 1997: Innlevering av statusrapport
- 1. mai. 1997: Innlevering av diplomoppgaven (NB: Siste frist for innlevering av diplomoppgaven er 1. september 1997)

Etter 1. mai 1997 vil det ikke bli gitt individuell veiledning.

Frist for innlevering av Forprosjektet ti Diplomoppgaven for denne retningen: 15. oktober.

GRA 1502

Accounting Theory

Course objective

The objective of this course is to confront and discuss different accounting theories, concepts and standards as well as the different methods used to regulate accounting. The discussion focuses on the development of accounting and how different ways to define and interpret concepts and principles have been addressed. Thorough understanding of different opinions of what accounting consists of, or should consist of, will enable the students to critically prepare, analyze and interpret financial statements. The course assists students in evaluating contemporary accounting practices from a theoretical or conceptual perspective. This perspective reveals both strengths and limitations of the contemporary accounting model and provides insights useful for evaluating the changes that occur. Thus, this course highlights the menu of choices that contemporary accounting principles are chosen from rather than the choices that have been made.

Course Content

- The history of accounting theory and practice
- The content and process of accounting theory
- A conceptual framework for accounting
- The accounting standard setting process
- Conventional and alternative accounting models
- The qualitative characteristics of accounting information
- Concepts and measurement issues related to assets, liabilities, owner's equity, revenues, expenses and financial statement disclosures
- Creative accounting
- Comparative accounting and the setting of international accounting standards

Literature

Textbook to be announced.

Miller, P. B., Redding R. J. and Bohannon P. R.: *The FASB: The People, the Process, and the Politics*. 3rd. ed. Burr Ridge, Illinois: Irwin 1994.

Additional literature to be announced the first day of class.

Period

Spring

Evaluation

Three hour written exam.

The exam relates to topics discussed in class as well as assigned readings throughout the course.

Exam code: GRA 1502.01

Permitted aids at the exam

Norwegian/English dictionary and English/Norwegian Dictionary.

Makeup exam

The next ordinary exam for the course.

Responsible for the course

Teresa Trapani.

GRA 1501

Selskapsplanlegging og selskapsbeskatning

Corporate Taxation and Tax Planning

Mål med kurset

Kurset omhandler selskapsbeskatning og trekker inn selskapsrettslige spesialemner. Det legges særlig vekt på de spesielle regler for skattlegging av selskaper og selskapsdeltagere. Den omfattende skatteplanlegging rundt de såkalte delingsreglene vies særlig oppmerksomhet. Målet er å gi studentene detaljerte kunnskaper om skattleggingen av aksjeselskaper og aksjonærer, ansvarlige selskaper, kommandittselskaper og skattespørsmål ved overdragelse av andeler. Ved samtidig å studere de selskapsrettslige rammebetingelser skal kurset gi viktige premisser for valg av selskapsform.

Tematisk oversikt

- Valg av selskapsform
- Delingsreglene
- Beskatning av aksjeselskap og aksjonær
- Konsernbeskatning
- Beskatning av ansvarlig selskap og kommandittselskap
- Omdannelse fra en selskapsform til en annen
- Sammenslåing av selskaper
- Likvidasjon av selskaper

Pensum

Gjems-Onstad, O.: *Norsk bedriftsskatterett*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1996.

Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 95/96*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1996.

Gjems-Onstad, O. og Hoch-Nielsen, E.: *Skatteretten – spørsmål og svar* 3. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Anbefalt tilleggs litteratur

Knudsen, G.: *Selskapsloven* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994.

eller

Woxholth, G.: *Selskapsloven* 4. utg. Oslo: Juridisk Forlag 1994 eller senere utgaver.

Lignings-ABC 1995. Skattedirektoratet

Dataverktøy

Norsk Elektronisk Skattebibliotek brukes i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer og er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver forelesning. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen

Tre timer skriftlig eksamen. Eksamen bygger i stor utstrekning på stoffet slik det er presentert i undervisningen.

Hjelpemidler: Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelovsamlingen 95/96* Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1996.

Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).

Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).

I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Eksamenskode: GRA 1501.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Ole Gjems-Onstad.

GRA 1536

Interne styringsdata

Advanced Managerial Accounting

Mål med kurset

Kurset tar for seg metoder for kostnadsestimering og resultatanalyse. Grunnlaget er gitt i 1. avdelingskurset Økonomistyring – internregnskap, hvor man benytter enkle metoder for å estimere kostnadsforløpet og foretar en mest mulig korrekt fordeling av kostnadene på kostnadssteder og kostnadsbærere.

I kurset forutsetter man å ha som grunnlag kostnadsdata for flere perioder, f.eks. kostnadsdata fra et månedlig driftsregnskap. Et slikt utgangspunkt leder naturlig til bruk av statistiske metoder i kostnadsestimeringen.

Formålet med kurset vil være å utvikle og benytte metoder med sikte på

1. å komme frem til et mest mulig korrekt estimat for kostnadsforløpet
2. å anvende opplysninger om kostnadsforløpet
 - i kalkyler som grunnlag for optimale beslutninger
 - ved kontroll av kostnadsforbruket i senere perioder

Tematisk oversikt

- Innledning – regnskapssystemets plass i beslutningsprosessen
- Estimering av kostnadsforløp
- Kostnadsdata i beslutningsmodeller
- Kostnadskontroll
- Spesielle emner

Pensum

- Hirsch, M. L.: *Advanced Management Accounting* 2nd ed. Boston, Mass.: PWS – Kent Publishing 1994.
- Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring – Internregnskap* 2. utg. kap. 9, 10 og 11. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
- Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring – Kostnads- og inntektsanalyse* 3. utg. kap. 8 og 9. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
- Davidson, J. og Trueblood, R. M.: "Accounting for Decision-Making" i *The Accounting Review* 36 (4) 1961: 577-582.
- Benston, G. J.: "Multiple Regression Analysis of Cost Behavior" i *The Accounting Review* 41 (4) 1966: 657-672.
- Flakke, P. A. og Naug, T.: "*Kostnadsbudsjettering – kostnadsestimering og kostnadsprediksjon basert på regresjonsanalyse*". (BIs skriftserie. Nr. 2 1978/nr. 1 1979). Bærum: BI Forlag 1979.
- Jaedicke, R. K. og Robichek, A. A.: "Cost – Volume – Profit Analysis under Conditions of Uncertainty" i *The Accounting Review* 39 (4) 1964: 917-926.
- Johnson, G. L. og Simik II, S. S.: "Multiproduct C-V-P-Analysis under Uncertainty" i *Journal of Accounting Research* 9 (2) 1971: 278-286.
- Lerner, E. M. og Rappaport, A.: "Limit DCF in Capital Budgeting" i *Harvard Business Review* 46 (5) 1968: 133-139.
- Ferrara, W. L. og Hayya, J. C.: "Towards Probabilistic Profit Budgets" i *Management Accounting* 52 (4) 1970: 23-28.
- Probst, F. R.: "Probabilistic Cost Controls: A Behavioral Dimension" i *Accounting Review* 46 (1) 1971: 113-118.
- Goetz, B. E.: "Transfer Prices: An Exercise in Relevancy and Goal Congruence" i *The Accounting Review* 42 (3) 1967: 435-440.
- Jensen, R. E.: "A Multiple Regression Model for Cost Control – Assumptions and Limitations" i *The Accounting Review*

ew 42 (2) 1967: 265-273.

Dataverktøy

I forbindelse med regresjonsanalyse benyttes MINITAB enten på BIs stormaskin eller på PC. PC-versjonen koster ca. kr. 400,-. Dataverktøy kan ikke benyttes til eksamen men det forutsettes at studentene kan lese resultatene på en datautskrift.

Gjennomføring

30 timer forelesning.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Alle skriftlige hjelpemidler og kalkulator er tillatt.

Eksamenskode: GRA 1536.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Trygve Naug

GRA 1540

Accounting Information Systems

Course Objective

This course examines management's needs for accounting information in an organization, focusing on the systems that are developed to supply this information. After identifying the types of information systems being used by organizations, the course proceeds to a careful examination of the process involved in selecting, developing, implementing, and evaluating these systems. The course does not primarily focus on the technical aspects of data processing and computer operations, though these topics will be discussed largely in the context of case examples: thus, the emphasis is on the management of systems development rather than on specific tools and techniques.

Students are expected to gain an understanding of management's information needs and the ways these needs can be met by accounting systems. They should also gain enough understanding of the system development process to be able to participate intelligently in the selection, design, and implementation of accounting information systems.

Course Content

- Strategic Information Systems
- Office Automation and Word Processing
- Data Communications & Networks
- Data Base Systems
- A view at the Internet
- Accounting Systems Development: CASE Methodology
- Marketing Information Systems
- Expert Systems in Accounting and Auditing
- Technology & Financial Systems Architectures
- Accounting Software, Features & Comparisons
- Control and Auditing in a Computer Environment
- Computing Security, Viruses & Computer Fraud
- Accounting Information systems for Production Management.

Prerequisites

A basic understanding of Information Technology and Business Systems as acquired in a one semester course at the undergraduate level.

Literature

Cushing, B. E. & Romney, M.B.: *Accounting Information Systems and Business Organizations*. 6th ed. Reading, Mass.: Addison Wesley 1994.

Parts of the material draws on:

Vasarhelyi, M.A. (Ed.): *Artificial Intelligence in Accounting and Auditing. The Use of Expert Systems*. N.Y.: Markus Wiener Publishing, 1989.

Williams, Bernard C. and Spoul, B. J.: (eds.): *I.T. and Accounting*. London: Chapman & Hall 1991.

Some material will be distributed in class.

Computer models.

Internet access to American Accounting Association's data bases will be given to the students in the students PC-lab.

Evaluation

Three hours written exam.

Exam code: GRA1540.01

Permitted aids at the exam

None.

Makeup exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the course.

Svein A. Løken.

GRA 1530

Avgiftsrett og eiendomsskatt

VAT and Excise Taxes

Mål med kurset

Kursets hovedfokus er merverdiavgift og investeringsavgift. I tillegg gjennomgås enkelte andre avgifter av praktisk interesse, samt eiendomsskatten.

Tematisk oversikt

- Merverdiavgift
- Investeringsavgift
- Arbeidsgiveravgift
- Dokumentavgift
- Omregistreringsavgift
- Eiendomsskatt

Pensum

Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 95/96* Oslo: Ad Notam Gyldendal 1996 med ajourføringshefte.

Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.: *Lærebok i merverdiavgift*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1996.

Gjems-Onstad, O. og Kildal, T.: *Merverdiavgift – Spørsmål og svar* Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.

Dataverktøy

Norsk elektronisk skattebibliotek benyttes i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring

30 timer forelesning. Kurset er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver undervisningsgang. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelovsamlingen 95/96* Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1996.

Norsk Lovtidend. (Lover og forskrifter).

Særtrykk av lover og lovforslag (bare selve lovteksten).

I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av forkortelser som jfr., se, sml., cfr., opph. e.l., etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse som det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover. Det er ikke tillatt ved slike henvisninger å systematisere i større omfang hele oppgaver eller emner.

Eksamenskode: GRA 1530.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig

Ole Gjems-Onstad

GRA 1531

Videregående næringsbeskatning, omorganisering og generasjonsskifte

Advanced Corporate Taxation

Mål med kurset

Kurset viderefører det grunnleggende kurset i Selskapsbeskatning (GRA 1501) ved å ta opp særlige temaer innen næringsbeskatning. Næringslivet gjennomgår nærmest kontinuerlig omstillinger som har vidtrekkende juridiske implikasjoner, både nasjonalt og internasjonalt. Studentene skal få et grunnlag for å vurdere sentrale momenter ved lønnsomheten av alternativer for omorganisering, samt mulige rettslige komplikasjoner. EU-direktivet om omorganisering gjennomgås. Grensene for næringsbeskatning mot skattefrie institusjoner, ligningsloven og formuesskatt er del av kurset.

Tematisk oversikt

- Årsaker til omorganisering
- Avtalerettslige og avgiftsmessige spørsmål ved eierskifte
- Verdssettelse av virksomhet
- Fusjon og fisjon
- Salg og kjøp av virksomhet
- Generasjonsskifte – arveregler
- EUs fusjonsdirektiv
- Særavgifter
- Skattefrie institusjoner
- Ligningsloven
- Formuesskatt

Pensum

Gjems-Onstad, O.: *Norsk bedriftsskatterett*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1996.

Gjems-Onstad, O.: *Skattelovsamlingen 94/95* Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995 med ajourføringshefte.

Gjems-Onstad, O. og Hoch-Nielsen, E.: *Skatteretten – Spørsmål og svar*. 3. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Odelstingsproposisjon over fusjon og fisjon (hvis fremmet før kursstart).

Anbefalt tilleggslitteratur

Det utarbeides endelige lister for pensum og anbefalt litteratur før kursstart. En del av stoffet som gjennomgås på kurset er dekket i stensiler forfattet av forelesere som deles ut til deltagerne. Deltagerne bør ha tilgang til Lignings-ABC 1995. Nærmere opplysninger ved kursstart.

Dataverktøy

Norsk elektronisk skattebibliotek brukes i undervisningen, men forutsettes ikke ervervet av studentene.

Gjennomføring

30 timer forelesning. Kurset er basert på oppgavegjennomgang. Studentene må forberede seg ved å løse oppgaver til hver undervisningsgang. Kursets temaer krever en betydelig arbeidsinnsats og kontinuerlig deltakelse i undervisningen.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen. I stedet for en regulær eksamen kan studenter enkeltvis eller i grupper levere en oppgave etter nærmere avtale.

Hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt under eksamen.

Eksamenskode: GRA 1531.01 (skriftlig)

Eksamenskode: GRA 1599.01 (fagoppgave)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlige

Ole Gjems-Onstad.

GRA 1534

Konsernregnskap og foretaksintegrasjon

Consolidated Financial Accounts and Accounting
for Business Combinations

Mål med kurset

Foretaksintegrasjon er en fellesbetegnelse på konserndannelser og fusjoner. Kurset skal gi studentene grundig innsikt i regnskapsspørsmål i tilknytning til foretaksintegrasjoner og konserner. Studentene skal være i stand regnskapsmessig til å gjennomføre en foretaksintegrasjon og sette opp et konsernregnskap i henhold til gjeldende regnskapsstandard. Det vil bli lagt vekt på å belyse problemstillingene med eksempler fra børsnoterte selskaper.

Tematisk oversikt

- Alminnelige konsernregnskapsprinsipper, norske og internasjonale regler og praksis
- Oppkjøpsmetoden, med og uten minoritetsinteresser
- Oppkjøp og skatt
- Interne elimineringer
- Salg av datterselskaper
- Begrenset konsolidering
- Trinnvise kjøp og salg av aksjer
- Fusjoner. Bruk av kontinuitetsmetoden i konsernforhold

Pensum

Bettmo H. et al. *Konsernregnskap*. 3. rev. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994. (Forbehold om endringer)

Bettmo H. et al. *Oppgavesamling*. 4. utg. Ad Notam Gyldendal 1995

Gjennomføring

30 timer forelesning

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Eksamenskode: GRA 1534.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Hans Robert Schwencke

GRA 1544

Accounting for Management Control

Course objective

The objective of this course is to study how accounting systems have been and should be designed to ensure effective management control and strategy implementation. Management accounting is viewed as one element of organizational control. The course is, therefore, an introduction to managerial control issues from a broad perspective that includes the accounting discipline. Cases about specific companies and situations are analyzed to illustrate the different managerial control systems that can be utilized for strategy implementation. While cases deal with specific questions for specific company situations, general concepts and ideas are also developed and illustrated. Students are exposed to the ambiguities often inherent in business decision making and by the end of the course should have the ability to understand the techniques of strategy implementation through management control systems and also be able to approach these types of problems or situations with confidence.

Course Content

- The management control environment and strategy implementation
- Organizational culture, corporate governance and management control
- The uses and misuses of costing approaches (ABC, transfer pricing) within management control systems
- Control processes for motivation through compensation plans, performance evaluation and budgets
- Management control for undiversified, diversified and multinational organizations

Literature

Anthony, R. N. and Govindarajan, V : *Management Control Systems*, 8th. edition, Chicago: Irwin Press, 1995.

Additional readings assigned in class.

Period

Winter

Evaluation

Case write-ups and presentations (30%) and a three-hour final written examination (70%).

All course work, including final, is conducted in English.

Exam: GRA 1544.01 (70%)

GRA 1544.02 (30%)

Permitted aids at the exam

Norwegian/English and English/Norwegian dictionary and textbook. No loose papers allowed.

Prerequisites

Basic knowledge of Management Accounting

Makeup Exam

The next ordinary exam for the course.

Responsible for the course

Teresa Trapani.

GRA 1532

Internasjonal skatteplanlegging

International Tax Planning

Mål med kurset

Kurset skal gi en innføring i internasjonal skatterett og skatteplanlegging, med hovedvekt på regler som er aktuelle for bedrifter som etablerer seg i utlandet, og utenlandske bedrifter som er aktive i Norge. Hovedvekten vil ligge på skatteavtalenes regler, men visse deler av norsk intern rett vil også bli vektlagt.

Tematisk oversikt

- Skatteavtaler og intern rett
- Prising av konserninterne transaksjoner
- Skatteplanleggingsteknikker
- Den norske NOKUS-lovgivningen
- Andre norske regler om skattefluktbeskyttelse

Pensum

Zimmer, F. *Internasjonal inntektsskatterett* 2. utg. Oslo: TANO 1992.

Ogley, A. *Principles of international tax*. London: Interfisc Publishing 1994.

Artikler mv. kan bli utdelt under kurset.

Studentene trenger tilgang til følgende oppslagsverk under studiet: *Model Tax Convention on Income and on Capital*. Paris. OECD (løssblad).

Gjennomføring

30 timer forelesning

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen

Hjelpemidler: Lovtekster og skatteavtaletekster uten kommentarer er tillatt hjelpemidler.

Eksamenskode: GRA 1532.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset

Kursansvarlig

Arvid Aage Skaar.

GRA 1542

Videregående norske og internasjonale regnskapsprinsipper

Advanced Norwegian and International Accounting Principles

Mål med kurset

Målsettingen med dette kurset er å gi deltakerne oppdatert, videregående og ny kunnskap om norske og internasjonale regnskapsregler, regnskapsstandarder og regnskapsprinsipper, samt norske og utenlandske bedrifters regnskapspraksis. Kurset vil gi økt innsikt i norske og internasjonale regnskapsregler og regnskapsstandarder. Deltakerne vil dermed få et bedre grunnlag for på egen hånd (i) å komme med forslag til løsninger på kompliserte regnskapsmessige problemstillinger, og (ii) bearbeide, analysere og tolke regnskapsinformasjon som publiseres av norske og internasjonale selskaper.

Kursets innhold

Kursets innhold avhenger i stor grad av de emner som er oppe til diskusjon i norske og utenlandske regnskapsmiljøer. I tillegg til at kurset kan dekke aktuelle emner, kan også viktige internasjonale regnskapsregler, regnskapsstandarder og andre regnskapsmessige spørsmål/problemområder bli tatt opp.

Siden kurset har som målsetting å dekke aktuelle emner er det vanskelig å kunne spesifisere innholdet lang tid i forveien. Detaljer om kursets innhold vil derfor bli gitt i første forelesning. Som eksempler på temaer som kan være relevante nevnes: den regnskapsmessige behandlingen av finansielle instrumenter og pensjoner, miljøinformasjon, EU's 4. og 7. direktiv, globalisering av finansmarkedene og betydningen av regnskapsinformasjon, multinasjonale selskapers regnskapspraksis (herunder internprising), ny norsk regnskapslovgivning, nye anbefalinger til god regnskapsskikk fra Norsk RegnskapsStiftelse, uttalelser fra Oslo Børs, og regnskapsstandarder fra International Accounting Standards Committee.

Forkunnskaper

GRA 1502 Accounting Theory

Pensum

Oslo Børs Regnskapsspørsmål, siste utgave.

Norske Regnskapsstandarder (vedtatte, foreløpige og høringsutkast)

I tillegg kan det bli aktuelt å benytte artikler, årsrapporter fra norske og internasjonale selskaper, lærebøker, artikler, cases, m.v. som pensumlitteratur. Informasjon om pensumlitteraturen gis i første forelesning.

Dataverktøy

Kurset forutsetter ikke bruk av dataverktøy.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer. I tillegg til ordinære forelesninger kan det være aktuelt med gruppearbeid og studentpresentasjoner.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen. Hvilke hjelpemidler som tillates blir kunngjort ved kursets start.

Eksamenskoder: GRA 1542.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

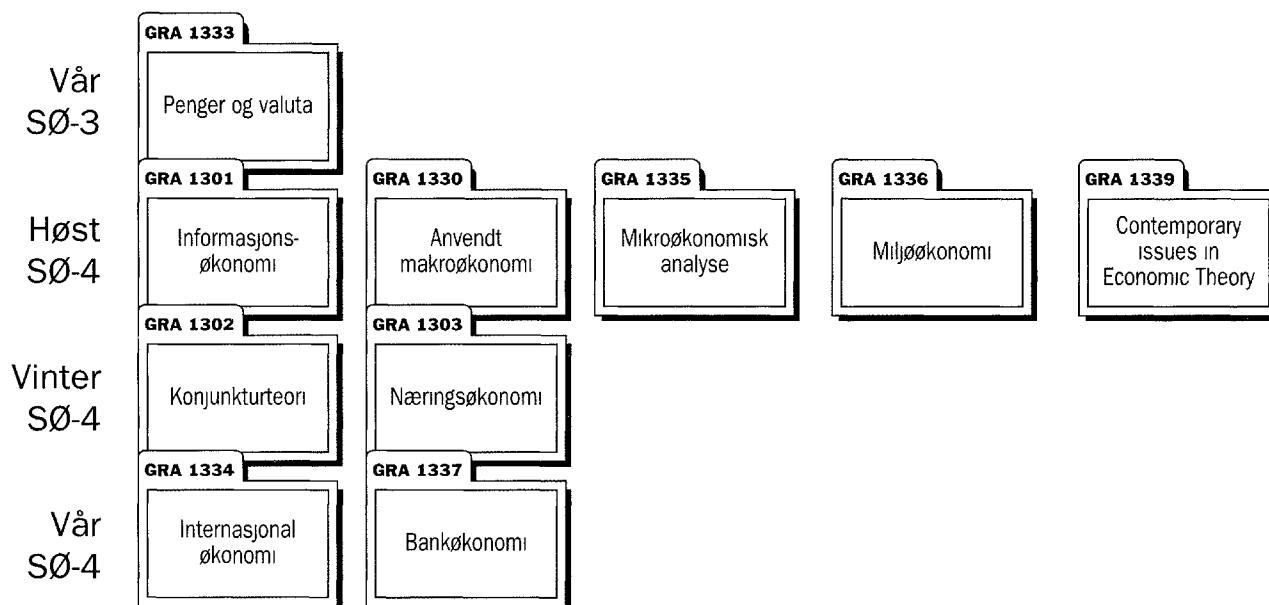
John Christian Langli

Samfunnsøkonomi

Economics

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: Erik Grønn
 Institutt: Økonomi
 Antall plasser i retningen: 60

Obligatoriske kurs: GRA 1333, GRA 1301, GRA 1302 og GRA 1303.

Av disse fire kursene velges tre som obligatoriske kurs innen retningen.

Retningsbeskrivelse

Spesialiseringsretningen i samfunnsøkonomi tar sikte på å forberede studentene på et stigende antall stillinger i næringsliv og offentlig forvaltning der det stilles krav til selvstendig arbeid med anvendte samfunnsøkonomiske analyser.

Studentene skal velge seks kurs, hvor fem må være innen retningen, og derav skal tre være obligatoriske.

Det tilbys i alt 10 kurs. Studentene skal som obligatoriske kurs velge 3 kurs blant følgende 4 kurs: GRA 1301 Informasjonsøkonomi, GRA 1302 Konjunkturteori, GRA 1303 Næringsøkonomi og GRA 1333 Penger og valuta. GRA 1301 Informasjonsøkonomi studerer den økonomiske betydningen av informasjon og spesielt interaksjon mellom aktører med ulik informasjon. Analysen i dette kurset har mange viktige anvendelser i økonomistyring og finansiell økonomi. GRA 1302 Konjunkturteori gjør bruk av studentenes bakgrunn i mikro- såvel som i makroøkonomi til å gi en innføring i moderne makroøkonomisk analyse. GRA 1303 Næringsøkonomi studerer strategisk konkurranse i markeder med ufullkommen konkurranse. GRA 1333 Penger og valuta gir en oversikt over virkemåter til det internasjonale betalingssystem, med særlig vekt på forhold som virker inn på valutakursen.

Foruten de obligatoriske kursene tilbys det seks valgfrie kurs: GRA 1330 Anvendt makroøkonomi gir en praktisk innføring i konjunkturovervåking samt en oversikt over aktuelle makroøkonomiske problemstillinger for norsk og internasjonal økonomi. GRA 1335 Mikroøkonomisk analyse gir en avansert presentasjon av tradisjonelle temaer som konsumenters og produsenters tilpasning. GRA 1336 Miljøøkonomi analyserer de miljømessige problemstillingene en kan vente å finne i en markedsøkonomi, samt de muligheter offentlige myndigheter har til å påvirke miljøskader.

To kurs beveger seg i grenseområdet mellom mikro og makro. GRA 1334 Internasjonal økonomi gir en moderne innføring i teorier for internasjonal handel og internasjonale valutamarkeder. Analysen av valutamarkedene gis på et noe mer elementært nivå enn i GRA 1333. GRA 1337 Bankøkonomi er et kurs som vil utvikle en bedre forståelse av de spesielle problemstillingene som oppstår i interaksjonen mellom banker, innskytere, lånekunder og regulerende myndigheter. GRA 1339 er et nytt kurs som, på en forhåpentlig smertefri måte, skal lære studentene opp til å orientere seg i den internasjonale tidsskriftlitteraturen.

Diplomseminar i samfunnsøkonomi

Fagansvarlig: Ingunn Myrtveit

Diplomseminarene er obligatorisk for alle som skriver diplom med veiledning fra faggruppen for samfunnsøkonomi.

Målsetting

Formålet med diplomseminarene er å bidra til at studentene får avsluttet sin diplomoppgave innen 1. september 1997.

Diplomseminarene er organisert som følger:

Vår 1996 Målsetting med seminarene våren 1996 er å avklare valg av tema for diplomoppgaven innen 1. juni 1996.

Seminarene vil bestå av:

- presentasjon og diskusjon av mulige diplomoppgavetemaer
- opplæring i litteratursøking
- fellesforelesninger om diplomarbeidsprosessen (f. eks. valg av problemstilling, forskningsmetodikk, praktisk tips om hvordan utforme og skrive en diplomoppgaven o.l.)

Alle studenter må innlevere temaforslag på standard skjema ("Definisjon av problemområdet som skal utredes i diplomoppgave") innen 1. juni 1996 for å få oppnevnt veileder.

Høst 1996/vår 1997 Den obligatoriske forprosjektoppgaven, som teller 20% av endelig karakter på diplomoppgaven, skal innleveres 15. oktober 1996. For studenter på utveksling høsten 1996 er fristen 15. januar 1997. I tillegg til tilbakemelding på forprosjektoppgaven vil seminarene bestå av:

- individuell veiledning
- studentpresentasjoner
- eventuelle fellesforelesninger

Studentpresentasjoner av diplomarbeidet er en viktig del av seminarene. I den forbindelse forutsettes det at den aktuelle veileder er tilstede ved presentasjonen og gir sine kommentarer. Det forventes også at øvrige seminardeltakere bidrar aktivt med kritikk i tilknytning til presentasjonene. Denne delen av seminarene vil derfor tidvis fungere som en kombinasjon av individuell og kollektiv veiledning.

Deltakelse på seminarene er som nevnt obligatorisk. Tillatelse til ikke å møte på seminarene må godkjennes av vedkommende students veileder på forhånd.

Diplomseminarene forutsetter at studentene overholder følgende tidsfrister:

- 1. juni 1996: Innlevering av temaforslag (standard skjema med vedlegg)
- 15. oktober 1996: Innlevering av forprosjektoppgaven
- 1. september 1997: Innlevering av diplomoppgaven
(NB: Siste frist for innlevering av diplomoppgaven er 1. september 1997)

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 15. oktober.

GRA 1333

Penger og valuta

International Money

Mål med kurset

Gi en oversikt over hvordan det internasjonale valutamarkedet fungerer. Gjennomgang av nyere modeller for bestemmelse av valutakursen. Diskusjon av ulike modellers empiriske holdbarhet.

Tematisk oversikt

- Grunnleggende egenskaper ved penger og pengesystemer
- Bretton Woods systemet (1945 – 1971)
- Årsaker til variasjoner i den reelle valutakursen
- Dornbusch-modellen til determinering av valutakursen
- Portefolio balance modellen
- Dynamikken i endringer i valutakurser
- Near-rational models
- Myndighetene og valutamarkedet
- Det Europeiske Monetære System
- EMU – betingelser og muligheter

Pensum

De Grauwe, P.: *International Money* 2nd edition. Oxford: Clarendon Press 1996.

Isachsen, A. J.: "*Fluctuating Exchange Rates and Economic Fundamentals*". Sandvika: BI 1992.

(Report 1992 – 316-03, Center for European Studies, BI, 1992.) (Handelshøyskolen BI. Arbeidsnotat; 1992:7)
Øvrig pensumlitteratur bestemmes senere.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

30 timer forelesninger over utvalgte temaer

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen

Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists' Mathematical Manual*, Springer-Verlag, 1991.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer* Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Eksamenskode: GRA 1333.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Arne Jon Isachsen.

GRA 1301

Informasjonsøkonomi

Economics of Information

Mål med kurset

Det tas sikte på (1) å gi en innføring i sentrale deler av moderne informasjonsøkonomi og (2) å vise hvordan denne teorien kan brukes til å forstå virkemåten til viktige markeder som kreditt-, forsikrings- og arbeidsmarkedet foruten mange varemarkeder.

Tematisk oversikt

- Spillteori
- Skjulte handlinger
- Skjult informasjon
- Signalisering
- Incentiv-kontrakter
- Markeder med asymmetrisk informasjon

Pensum

Rasmusen, E : *Games and Information. An Introduction to Game Theory* 2nd ed. Oxford: Blackwell 1994. Utvalgte deler.

Utvalgte artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Forelesninger over 30 timer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamen er basert på pensum og forelesninger.

Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer*. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Eksamenskode: GRA 1301.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Erik Grønn.

GRA 1330

Anvendt makroøkonomi

Applied Macroeconomics

Mål med kurset

Kursets primære hensikt er å lære studentene til å kunne holde seg løpende orientert om den aktuelle konjunktursituasjonen i inn- og utland. Det tas sikte på at deltakerne skal lære å bruke innsikt om konjunktursituasjonen i beslutninger i privat næringsdrift. Derneft diskuteres aktuelle problemstillinger i økonomisk politikk, med særlig henblikk på politikkenes konsekvenser for konjunkturbildet og næringslivet. Innføring i rapporteringsmåter i finansmedia og løpende offentlig statistikk vil stå sentralt. Teorigrunnlaget utgjøres av modellene i Makroøkonomi 1 og 2.

Tematisk oversikt

- Makroøkonomisk teori og konjunkturindikatorer i bedriftens beslutnings-prosess
- Nøkkellindikatorer i verdens ledende industriland
- Økonomiske indikatorer i norsk økonomi
- Makroøkonomiske prognosemodeller
- Dagens internasjonale konjunktursituasjon
- Dagens konjunktursituasjon i norsk økonomi
- Aktuell problemstillinger i økonomisk politikk, som
 - Avveininger mellom aktivitetsnivå og prisstabilitet i pengepolitikken
 - Finanspolitikk og budsjettunderskudd
 - Tiltak mot vedvarende arbeidsledighet
 - Tiltak for langsiktig produktivitet og vekst
 - Internasjonal økonomisk integrasjon

Pensum

Mork, K. A.: *Macroeconomics for Managers*. Belmont, Cal.: Wadsworth 1992. Utvalgte deler.
Artikkellitteratur som anvist av foreleser.

Dataverktøy

Kursdeltakerne må utføre praktiske analyser av faktiske data og vil derfor måtte bruke enkle databehandlingspakker. Regneark vil bli nyttig for elementær databehandling og grafiske presentasjoner og kan også brukes for en del statistiske beregninger. Grundigere statistisk analyse kan kreve mer spesialisert programvare som Minitab og eventuelt SAS for mer avanserte oppgaver.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, studentpresentasjoner av oppgaver og klassesdiskusjon. Valg og vektlegging av emner vil avhenge av studenters og forelesers interesser og den aktuelle økonomiske situasjonen.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen. Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists Mathematical Manual*. Springer Verlag 1991.

Eksamenskode: GRA 1330.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steven Ongena.

GRA 1335

Mikroøkonomisk analyse

Economics II

Mål med kurset

Kurset er et videregående mikroøkonomikurs som bygger på det stoff som er behandlet i Mikroøkonomi 1 og delvis Mikroøkonomi 2 på siviløkonomstudiet.

Formålet med kurset er å være en brobygger mellom de elementære innføringskursene i mikroøkonomi og de mer avanserte kursene innen spesialiseringsretningen i samfunnsøkonomi. Både videregående mikrokurs og makrokurs vil ha nytte av de metoder som utvikles og de resultater som oppnås i dette kurset.

Tematisk oversikt

- Konsumentens tilpasning
- Produsentens tilpasning
- Dualitet
- Aggregering
- Valg under usikkerhet
- Bytteøkonomier og kjernen
- Spillteori
- Oligopol

Pensum

Varian, H. R.: *Microeconomics Analysis*. 3rd ed. N.Y.: Norton 1992. Utvalgte deler.

Varian, H. R.: *Intermediate Microeconomics* 3rd ed. N.Y. Norton 1993. Utvalgte deler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med forelesninger over 30 timer.

Eksamen

30% fra en 1-timers «midt-semester» eksamen og 70% fra en 2-timers avsluttende eksamen.

Tillatte hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer*. Oslo:Universitetsforlaget 1992.

Eksamenskode: GRA 1335.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Julian Manning.

GRA 1336

Miljøøkonomi

The Theory of Environmental Economics

Course objectives

To provide a theoretical context in which to understand environmental problems and their solutions from the standpoint of economic theory.

Content

- The background for the increased environmental awareness
- Sustainable development
- Externalities and property rights
- How to put a price tag on environmental values
- The economic control of the environment
- The “green” firm
- Natural resources
- Towards an ECO domestic product

Literature

Turner, R. K, Pearce, D and Bateman, I: *Environmental Economics* N.Y.: Harvester Wheatsheaf 1994.

Pearce, D. & Turner, P. K.: *Economics of Natural Resources and the Environment* Baltimore: The Johns Hopkins University Press 1990 (or later).

Compendium.

Period

Fall.

Evaluation

A three hour written exam. No aids permitted at the exam.

Evaluation code: GRA 1336.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam.

Responsible for the Course

Erik Grønn and Bjarne E. Ytterhus.

GRA 1339

Contemporary Issues in Economic Theory

Course objectives

The objective of the course is to familiarize the students with contemporary issues in economic theory. Emphasis is placed on reading papers in recent issues of economic journals.

Prerequisites

Intermediate micro-and macroeconomics

Course Outline

- 1-3. Keynesian Economics Today (Steven Ongena)
New Keynesian synthesis - flex price and output stability - new IS-LM?
- 4-6. New Growth Theory (Steven Ongena)
Endogenous growth - endogenous innovation - empirical shortcomings
- 7-8. Contingent Valuation (Erik Grønn)
The debate - valuing the environment - some number better than no number?
- 9-10. China (Arne Jon Isachsen)
Move to market - enterprise reform - macro economic performance during transition

Required Readings

Journal of Economic Perspectives. Winter 1993, pp. 3-82; Winter 1994, pp. 3-72; Fall 1994, pp. 3-110; Spring 1994, pp. 23-92.

(Subject to change)

Assigned articles.

Conduct to Class

30 lecture-hours

Period

Fall

Evaluation

72-hrs Take Home Exam

Exam code: GRA 1339.01

Makeup Exam

At the next ordinary exam

Responsible for the Course

Arne Jon Isachsen

Erik Grønn

Steven Ongena

GRA 1302

Konjunkturteori

Business Cycle Theory

Mål med kurset

Kurset omhandler nyere makroøkonomisk teori, med vekt på konkurrerende konjunkturteorier. Sentralt står dynamiske modeller med et eksplisitt mikroøkonomisk fundament og rasjonelle forventninger.

Tematisk oversikt

- Dynamiske modeller
- Realkonjukturanalyse
- Nykeynesiansk analyse av nominelle rigiditeter
- Realrigiditet og hysteres

Pensum

Utvalgte deler av:

Blanchard, O. J. og Fischer, S.: *Lectures on Macroeconomics* Cambridge, Mass.: M.I.T Press 1989.

Artikler.

Materiale utlevert i forbindelse med forelesningene.

Blanchard og Fischers lærebok er relativt krevende. Etter anvisning fra faglærer kan deler av boken suppleres med annen litteratur.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 30 timer i hovedsak med forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Eksamen baseres på forelesningene og det skriftlige pensum.

Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists' Mathematical Manual*. Berlin: Springer Verlag 1991.

Eksamenskode: GRA 1302.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Steven Ongena.

GRA 1303

Næringsøkonomi

Industrial Organization

Mål med kurset

I dette kurset analyseres hvordan markeder fungerer når det er ufullkommen konkurranse. Ulike modeller for konkurranse i slike markeder behandles ved hjelp av ikke-kooperativ spillteori.

Tematisk oversikt

- Priskonkurranse og kvantumskonkurranse
- Dynamisk konkurranse og prissamarbeid
- Produktdifferensiering
- Strategisk atferd ved nyetableringer
- FoU og ny teknologi

Pensum

Tirole, J.: *The Theory of Industrial Organization*. Cambridge: MIT Press 1988. Utvalgte deler.
Utvalgte artikler

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer*. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Eksamenskode: GRA 1303.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Julian Manning.

GRA 1334

Internasjonal økonomi

International Economics

Mål med kurset

Kurset gir en oversikt over ulike teorier til forklaring av internasjonal handel. Virkningen for økonomisk vekst og for inntektsfordeling diskuteres. Handelspolitiske virkemidler drøftes. Videre blir virkemåten til det internasjonale monetære system tatt opp. Og overgangen fra plan til marked i Sentral- og Øst-Europa diskuteres.

Tematisk oversikt

- Mikroøkonomisk fundament for handelsteori
- Komparative fortrinn
- Fordelingsvirkninger av internasjonal handel
- Handelspolitikk
- Internasjonal handel og industripolitikk
- Handel og økonomisk vekst
- Valutamarkedet
- Det internasjonale monetære system, EMS og EMU
- Overgang fra plan til marked

Pensum

Krugman, P. R. og Obstfeld, M.: *International Economics Theory and Policy* 3rd ed. New York: Harper Collins Publisher 1994.

Isachsen, A. J.: *Felles mynt i Europa? Økonomiske og politiske vurderinger* Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Artikler.

Materiale utlevert i forelesningene

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Economists' Mathematical Manual*. Berlin: Springer-Verlag, 1991.

Berck, P. & Sydsæter, K.: *Matematisk formelsamling for økonomer*. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Eksamenskode: GRA 1334.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Arne Jon Isachsen.

GRA 1337

Bankøkonomi

Economics of Banking

Mål med kurset

Kurset gir en oversikt over nyere teorier som kan forklare den rolle finansinstitusjoner, spesielt banker spiller i en moderne økonomi. Teorier om asymmetrisk informasjon står her sentralt. Hvorfor er varige kundeforhold så viktige i kredittmarkedene? Hvordan kan vi forklare markedssvikt i kredittmarkedene, og hvilke konsekvenser kan det ha blant annet for nyklassisk velferdsteori og for makroøkonomisk teori? Er kredittmarkedet preget av frikonkurranse eller markedsmakt, hva er det samfunnsøkonomisk ønskelige? Videre tar kurset opp mulige årsaker til at det kan oppstå bankkriser, og hvilken rolle innskyterbeskyttelsen spiller.

Tematisk oversikt

- Kredittformidling via banker eller direkte i markedet
- Markedssvikt og muligheter for kredittrasjonering
- Konsekvenser for nyklassisk velferdsteori og Miller-Modigliani teoremet
- Markedsmakt og kundeforhold
- Makroøkonomi og kreditt
- Innskuddsforsikring og «bank run»
- Mulige årsaker til bankkriser

Pensum

Pensumet består av utvalgte tidsskriftartikler:

- Stiglitz, J.E. and Weiss, A.: «Credit Rationing in Markets with Imperfect Information» *American Economic Review* 71, 1981, 293-410.
- Williamson, S.D.: «Costly Monitoring, Loan Contracts and Equilibrium Credit Rationing» *Quarterly Journal of Economics* 102, 1987, 135-145.
- Haubrich, J.G.: «Financial Intermediation, Delegated Monitoring and Long-Term Relationships» *Journal of Banking and Finance* 13, 1989, 9-20.
- Sharpe, S.A.: «Asymmetric Information, Bank lending, and Implicit Contracts: A Stylized Model of Customer Relationships» *Journal of Finance* 45, 1990, 1069-1087.
- Diamond, D.W. and Dybvig, P. H.: «Bank Runs, Deposit Insurance and Liquidity» *Journal of Political Economy* 91, 1983, 401-419.
- Merton, R. C.: «An Analytic Derivation of the Cost and Deposit Insurance and Loan Guaranties – An application of modern option pricing theory.» *Journal of Banking and Finance* 1, 1977, 3-11.
- Keeley, M.C.: «Deposit Insurance, Risk and Market Power in Banking» *American Economic Review* 80, 1990, 1183-1200.
- Bernanke, B. and Blinder, A.: «Credit, Money and Aggregate Demand» *American Economic Review* 78 (May), 1988, 435-439.
- Fama, E.: «What's Different About Banks?» *Journal of Monetary Economics* 15, 1985, 29-40.
- Gertler, M.: «Financial Structure and Aggregate Economic Activity: An Overview» *Journal of Money, Credit and Banking* 20, 1988 (part 2), 559-588.
- Vale, B.: The Dual Role of Demand. Deposits under Asymmetric Information. *Scandinavian Journal of Economics* 95, 1993, 77-95.
- Bernanke, B. S.: Credit in the Macroeconomy. Federal Reserve Bank of New York, *Quarterly Review* Spring 1993.

Pensumlisten kan bli endret på enkelte punkter. Ny og revidert liste vil i så fall bli delt ut på første forelesning.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger over utvalgte temaer.

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen

Hjelpemidler: Godkjent matematisk formelsamling.

(Som på de andre kursene i samf.øk.)

Eksamenskode: GRA 1337.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

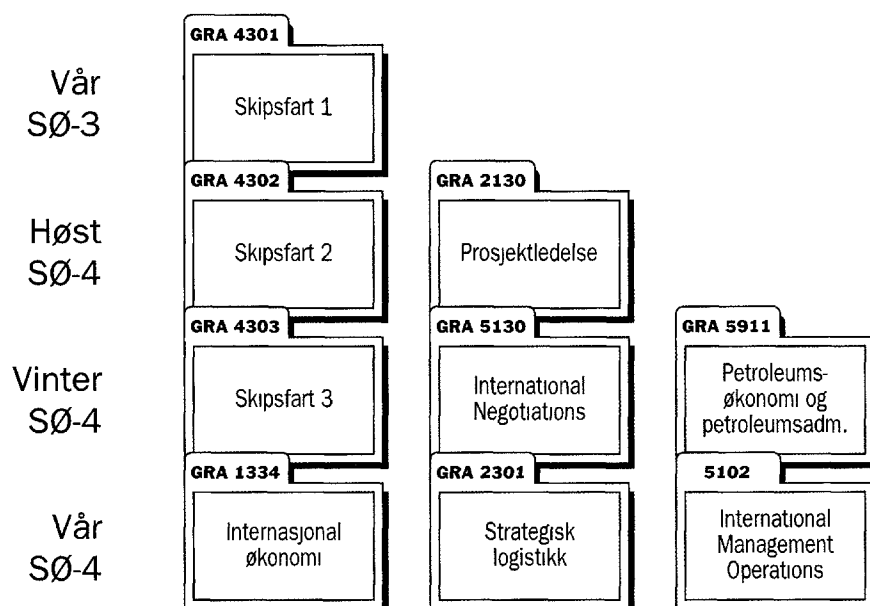
Kursansvarlig

Bent Vale, Steven Ongena.

Shipping Management

Samlet oversikt

Retningsansvarlig: Even S. Engelstad
 Institutt: Markedsføring og logistikk
 Antall plasser i retningen: 25

Obligatoriske kurs: GRA 4301, GRA 4302 og GRA 4303.

Retningsbeskrivelse

Spesialiseringen i skipsfart tar sikte på å gi en innføring i skipsfartsekonomi og organisasjon. Kursene baserer seg på det som er undervist i den generelle delen av siviløkonomstudiet og tilpasser dette til spesielle forhold innen skipsfart. Undervisningen baserer seg i betydelig grad på ekspertise hentet fra skipsfartsnæringen. I tillegg til rene forelesninger legges det vekt på nær kontakt med fagmiljøet i næringen, såvel i Norge som i London.

Retningen har tre obligatoriske kurs: Skipsfart I, Skipsfart II og Skipsfart III.

Diplomseminar i

Shipping Management

Fagansvarlig: Even S. Engelstad

Diplomseminaret er obligatorisk og skal hjelpe studentene til å komme i gang med og gjennomføre arbeidet med diplomoppgaven på en målrettet måte.

Diplomseminaret i denne retningen vil bestå av en teoretisk og en praktisk del. Den teoretiske gjennomgangen gjennomføres to ganger à tre timer. Her vil man gjennomgå de forskjellige metoder man kan bruke i arbeidet med oppgaven

Når det gjelder den praktiske delen og den samlede veiledningen, vil retningsansvarlig, Even S. Engelstad, ta seg av gjennomføringen av dette.

Frist for innlevering av Forprosjektet til Diplomoppgaven er for denne retningen: 1. november.

GRA 4301

Skipsfart 1

Shipping Management

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi studentene en innføring i grunnleggende elementer i skipsfartsøkonomi og ledelse.

Tematisk oversikt

- Mikroøkonomi relatert til shipping
- Kostnadselementer, kalkyler
- Ratedannelse i fraktmarkedet
- Investeringsanalyse
- Økonomistyring i rederier
- Befraktning
- Finansiering i shipping

Pensum

Falkanger, T. & Bull, H. J.: *Innføring i sjørett* 4. utg. Oslo: Forsikringsakademiet 1995.

Selected Document Forms in shipping. Oslo: Forskningsakademiet 1990.

Forelesningsnotater (vil bli delt ut).

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 30 timer intensive forelesninger/diskusjoner og øvelser.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve avholdes sammen med GRA 4302 Skipsfart II etter høstterminen.

Kursansvarlig

Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 4302

Skipsfart 2

Shipping Management 2

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart.

Tematisk oversikt

- Sjøforsikring
- Skipsteknikk (tilpasset økonomer)
- Kjøp og salg av skip, kontrahering
- Rederiets organisasjon
- Drift av skip
- Markedsvurdering i shipping, forecasts
- Skipsfartspolitik
- Miljøaspekter relatert til shipping

Pensum

Engelstad, E. S.: *Model for Forecasting of Bulk carrier and Tanker Market*. (Kompendium)

Randers, J.: *Waves and Oil Tankers – Dynamics of the Market for Oil tankers to the year 2000*. Bekkestua: BI 1981
(BI Arbeidsnotat;1981:11)

Norman, V. og Wergeland, T.: *Nortank A Simulation Model of the Freight Market for Large Tankers* Bergen 1981.
(NHH. Senter for anvendt forskning. Rapport;1981:4)

Eriksen, I. E. og Norman V. D.: *Ecotank Modell for analyse av tankmarkedenes virkemåte* Bergen: NHH 1976.

Erichsen, S.: *Management of Marine Design* London: Butterworths, 1989.

Forelesningsnotater (vil bli utdelt).

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesning, diskusjoner og øvelser.

Eksamen

48 timers hjemmeeksamen samt en muntlig individuell prøve.

Eksamenskoder: GRA 4300.01 (Hjemmeeksamen, teller 50 % av kar.)

GRA 4300.02 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 4303

Skipsfart 3

Shipping Management 3

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi en dypere innføring i sentrale felter av skipsfart. Det tas videre sikte på å sette studentene i typiske beslutningssituasjoner relevant til sjøtransport og gjennom et "Business Game-opplegg" fremtvinge beslutninger.

Tematisk oversikt

- Strategisk planlegging i rederier
- Strategisk planlegging hos sjøtransportbrukere
- Forholdet administrasjon/eiere i rederier
- Prosjektutvikling
- Business game: befraktning
- Business game: operasjon og drift

Pensum

All litteratur som har vært brukt i kursene Skipsfart 1 og Skipsfart 2.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger, diskusjoner og øvelser.

Eksamen

48 timers hjemmeksamen samt en muntlig individuell prøve.

Eksamenskode: GRA 4302.01 (Hjemmeksamen, teller 50 % av kar.)
GRA 4302.02 (Muntlig eksamen, teller 50 % av kar.)

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Even S. Engelstad.

Kurset er kun åpent for studenter som er tatt opp i skipsfartsspesialiseringen.

GRA 5911

Petroleumsøkonomi og administrasjon

Petroleum Economics and Administration

Mål med kurset

Kurset tar sikte på å gi studentene en bred innsikt i petroleumsøkonomiske og -administrative problemstillinger.

Kurset vil bli delt i tre hoveddeler:

1. Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
2. Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
3. Offentlig styring av petroleumssektoren

Tematisk oversikt

- Rammebetingelser for petroleumsvirksomheten i Norge
 - ressursgrunnlaget og ressursøkonomi
 - petroleumssektorens økonomi
 - internasjonale olje- og gassmarkeder
 - prisdannelsen
- Petroleumsvirksomheten og norsk næringsliv
 - direkte og indirekte virkninger av petroleumsvirksomheten
 - offshoremarkedets kjennetegn – markedsstruktur, leveransetyper, aktørgrupper
 - strategier for å oppnå leveranser til oljevirksomheten
 - Offentlig styring av oljesektoren
 - styringsmodeller og virkemidler. Ambisjoner for offentlig styring av petroleumssektoren
 - styringsproblemer innen offentlig sektor, herunder statselskap som styringsredskap og styringsobjekt
 - styringsproblemer i forholdet mellom Norge og flernasjonale selskaper og andre utenlandske aktører

Pensum

Andersen, S. A. og Eliassen, K. (red.): *Det nye Europa*. 2. rev. utg. Oslo: TANO 1993. Kap. 6.

Hartshorn, J. E.: *Oil Trade Politics and Prospects*. Cambridge: Cambridge University Press 1993.

Horsnell, P. and Mabro, R.: *Oil Markets and prices The Brent Market and formation of World oil prices*. Oxford: Oxford University Press 1993.

Andersen, Svein S.: *The Struggle over North Sea Oil and Gas, Government Strategies in Denmark, Britain and Norway*. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 1.

Spero, J. E.: *The Politics of International Economic Relations*. 4th ed. Ch. 9. London: Routledge 1992

Anbefalt litteratur

Bromley, S.: *American Hegemony and World Oil*. Cambridge: Polity Press 1991.

Jones, P. Ellis: *Oil – A Practical Handbook*. Cambridge: Woodhead-Faulkner 1988.

Yergin, D.: *The Prize*. N.Y.: Simon and Schuster 1991.

Diverse artikkelstoff.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset

Gjennomføring

30 timer forelesning

Eksamen

Tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler: Lommekalkulator, BP Statistical Review of World Energy.

Eksamenskode: GRA 5911.01

Kontinuasjon

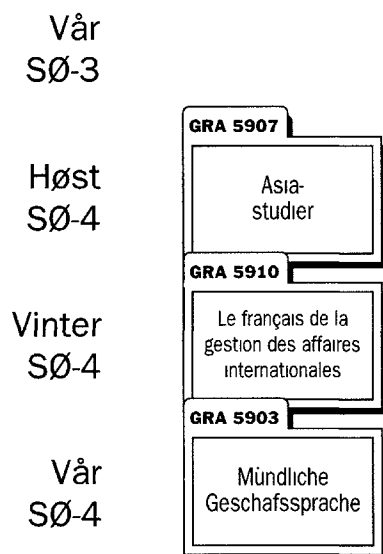
Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Øystein Noreng.

Frittstående suppleringskurs

Samlet oversikt

GRA 5907

Asia studier

Asian Studies

Målet for kurset

Kurset fokuserer på ett (eller en gruppe av) land som har interesse for norsk næringsliv. Det skal også ta for seg en (eller flere) utvalgte sektorer som skal studeres i detalj. Gjennom forstudier hjemme, besøk i det aktuelle landet, samt utarbeidelse av en rapport skal studenten utvikle sin kunnskap om og forståelse av historiske, kulturelle, politiske, samfunnsøkonomiske, bedriftsøkonomiske og markedsmessige rammebetingelser for norske bedrifter med dette landet og sektoren som arbeidsfelt.

Tematisk oversikt

- Land (historie, geografi, kultur, religion, politisk system)
- Naturressurser, infrastruktur, makroøkonomi
- Utenlandske investeringer i landet
- Landet som handelspartner
- Sektor (betydning for landets økonomi, potensial for økonomisk samarbeid med norsk næringsliv)
- Prognoser (konkurransefortrinn, risikofaktorer)

Pensum

Asia Yearbook. Far Eastern Economic Review. Årets utgave.
En bok tilknyttet årets aktuelle land/sector(er) og artikler.

Dataverktøy

Benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Fase 1: Informasjonsmøter januar – april. En-dags seminar, 6 timer, lagt til siste del av vårterminen i 3. klasse.

Fase 2: Forberedelsesfase mai – august.

Fase 3: Besøk til regionen august/september – varighet 4 uker.

Forelesninger ved universitet/høyskole i regionen.

Møter med internasjonalt orienterte institusjoner og bedrifter i regionen.

Møter med norske datterselskaper.

Totalt 18 kurstimer.

Fase 4: Forelesninger ved BI – oktober, 6 kurstimer.

Fase 5: Utarbeidelse av «minirapport» – fagoppgave – oktober/november.

Fase 6: Redigering av minirapportene til en publiserbar «Land/Region/Sektor-rapport» – november – januar.

NB: Utgifter i forbindelse med Fase 3 må dekkes av studenten selv (det kan søkes om ekskursjonsstøtte, og det kan søkes om lån fra Statens lånekasse til reise og opphold).

Eksamen

Fagoppgave, se Fase 5 ovenfor, grupper av to studenter.

Eksamenskode: GRA 5907.01

Kontinuasjon

Ved neste gjennomføring av kurset.

Kursansvarlig

Jan Evensmo

GRA 5910

Le français de la gestion des affaires internationales

French for International Management

Mål med kurset

I Europa og i Frankrike er det en stor fordel å kunne fransk. I flere land brukes fransk som administrasjonsspråk. Dette kurset tar sikte på å utvikle studentenes evne til å uttrykke seg muntlig såvel i møter og forhandlinger som i uformelle situasjoner.

Ved kursets slutt skal studentene kunne uttrykke seg mer nyansert og på en tilfredsstillende måte i de ovennevnte situasjoner.

Forkunnskaper

Det forutsettes at studentene har gjennomgått 1. avdelings kurs i fransk eller har tilsvarende kunnskaper. Det vil være en fordel om studentene har valgt ett eller flere internasjonalt rettede kurs.

Tematisk oversikt

- 13 cases

Pensum

Usunier, J.-C.: *Management international* 4th ed. Paris: Puf 1990.

Anbefalt tilleggslitteratur

Robert: *Micro Robert*. Paris: Robert 1987.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesning. Hovedvekten legges på muntlig aktivisering av studentene.

Det kreves at studentene har lest stoffet før de møter frem til undervisningen. Det kreves også regelmessig fremmøte. Undervisningen foregår ved debatt i små grupper og i plenum. Hjemmeoppgaver deles også ut.

Eksamen

Muntlig eksamen.

Case til muntlig eksamen deles ut fire dager før eksamen.

Eksamenskode: GRA 5910.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære eksamen i kurset.

Kursansvarlig

Terje Selmer.

GRA 5903

Mündliche Geschäftssprache

Negotiations for Business in Germany.

Mål med kurset

Studentene skal etter gjennomgått kurs ha kunnskaper om kommunikasjonsprosesser med utgangspunkt i psykologiske og interkulturelle faktorer. De skal beherske noen forhandlingsteknikker og -strategier, for eksempel spørre-teknikker og argumentasjon.

Forkunnskaper

Solid B-språk eller tysk fra 1. avdeling

Tematisk oversikt

- Språket som kommunikasjonsmiddel
- Forhandlingens forløp
- Kontaktsamtaler
- Telefonatferd
- Forhandlingsstrategier og spørreteknikker
- Presentasjon av produkter
- Forhandling om betingelser
- Presentasjon av firma

Pensum

Wage, J. L.: *Psychologie und Technik des Verkaufsgesprächs*. 11. völlig überarb. Aufl. Landsberg am Lech: Verlag moderne Industrie 1991.

Neumann, I.: *Gespräche Industrie und Handel*. Halden: Østfold DH 1990.

Anbefalt tilleggslitteratur

Birkenbihl, V.: *Psychologisch richtig verhandeln*. 7. überarb. Aufl. München 1993.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

30 timer forelesninger. Den teoretiske del av kurset gjennomgås ved hjelp av forelesninger og studentforedrag. De praktiske ferdigheter innøves i mindre grupper. Det kreves aktiv deltakelse fra den enkelte student og regelmessig fremmøte fra samtlige deltakere. Deltakerantallet er begrenset til 20. Det foreleses på tysk. En del av undervisningen kan bli holdt som seminar på Kielfergen. Studentene må selv betale reisekostnader.

Eksamen

Muntlig eksamen.

Eksamenskode: GRA 5903.01

Kontinuasjon

Ved neste ordinære gjennomgang av kurset.

Kursansvarlig

Martin Klaffke.

Kursindeks for spesialiseringskursene

Side

BEDRIFTSUTVIKLING

Vår 3. klasse:

GRA 3101	Utvikling av SMB (OBL)	16
----------	------------------------------	----

Høst:

GRA 3131	Vitalisering av virksomhet	17
GRA 3132	Ideutvikling	18

Vinter:

GRA 3104	Ledelse av voksende småbedrifter (OBL)	19
GRA 3130	Start av egen virksomhet	20
GRA 3135	Konsulentpraksis	21

Vår:

GRA 3102	Internasjonalisering av SMB	22
GRA 3103	Næringsutvikling (OBL)	24

FINANS

Vår 3. klasse:

GRA 1101	Financial Theory (OBL)	27
----------	------------------------------	----

Høst:

GRA 1131	Financial Statement Analysis	28
GRA 1132	Investment Theory	29
GRA 1134	Multinational Financial Management	30
GRA 1136	Econometric Theory	31

Vinter:

GRA 1102	Applied Financial Theory (OBL)	32
GRA 1133	Financial Contracting and Risk Mgmt.	33

Vår:

GRA 1103	Case Course in Finance (OBL)	34
----------	------------------------------------	----

INFORMASJONSLEDELSE

Vår 3. klasse:

GRA 2330	Ledelse av IS-innovasjoner (OBL)	38
----------	--	----

Høst:

GRA 2333	Strategi og IT (OBL)	39
GRA 2337	Prosesorientert virksomhetsutvikling (OBL)	40

GRA 2130	Prosjektledelse	41
Vinter:		
GRA 2302	Organisasjoner i nettverk.....	42
GRA 2329	IT i global forretningsvirksomhet	44
GRA 2334	Ledelsesinformasjonssystemer	46
GRA 2132	Beslutningsatferd	47
Vår:		
GRA 2340	IT-støttet økonomistyring	48

INTERNASJONAL BEDRIFTSLEDELSE

Vår 3. klasse:

GRA 5102	International Management Operations (OBL.)	52
----------	--	----

Høst:

GRA 5103	International Marketing Research (OBL.)	53
----------	---	----

Vinter:

GRA 5105	International Financial Management (OBL.)	54
GRA 5130	International Negotiations	55
GRA 5137	Servicing International Markets.....	56
GRA 5904	International Business Ethics.....	57

Vår:

GRA 5138	International Human Resource Management	59
GRA 5912	Det nye Europa: EUs politikk og institusjoner	60
GRA 4131	International Business Development	76

LOGISTIKK

Vår 3. klasse:

GRA 2301	Strategisk logistikk (OBL)	64
----------	----------------------------------	----

Høst:

GRA 2332	Transport og distribusjonsplanlegging (OBL).....	65
GRA 4134	Ledelse av distribusjonskanaler	72
GRA 2130	Prosjektledelse	41

Vinter:

GRA 2331	Innkjøp og materialforsyning (OBL.)	66
GRA 2302	Organisasjoner i nettverk.....	42
GRA 4130	Markedsføring på bedriftsmarkedet	74
GRA 5137	Servicing International Markets.....	56

Vår:

GRA 4131	International Business Development	76
GRA 4101	Markedsanalyse (fra vår 3.klasse)	69

MARKEDSFØRING

Vår 3. klasse:

GRA 4101	Markedsanalyse (OBL.)	69
----------	-----------------------------	----

Høst:

GRA 4102	Kjøpsatferd (OBL.)	70
GRA 4134	Ledelse av distribusjonskanaler	72

Vinter:

GRA 4103	Product Strategy and Management	73
GRA 4130	Markedsføring på bedriftsmarkedet (OBL.)	74
GRA 4132	Markedskommunikasjon	75

Vår:

GRA 4131	International Business Development	76
----------	--	----

ORGANISASJONSPSYKOLOGI

Vår 3. klasse:

GRA 2203	Psykologiske målinger i individ, gruppe og org. (OBL.)	79
----------	--	----

Høst:

GRA 2201	Samspill og ledelse I (OBL.)	80
GRA 2202	Samspill og ledelse II (OBL.)	81

Vinter:

GRA 2232	Styring og påvirkning gjennom språk og kommunikasjon	82
GRA 2234	Org. psykologi og endringsprosesser	83
GRA 2132	Beslutningsatferd	47

Vår:

GRA 2230	Markedspsykologi	84
----------	------------------------	----

REGNSKAP, SKATTEPLANLEGGING OG ØKONOMISTYRING:

Vår 3. klasse:

GRA 1502	Accounting Theory (OBL.)	88
----------	--------------------------------	----

Høst:

GRA 1501	Selskapsplanlegging og-beskatning (OBL.)	89
GRA 1536	Interne styringsdata	91
GRA 1540	Accounting Information Systems	93
GRA 1131	Financial Statement Analysis	28

Vinter:

GRA 1530	Avgiftsrett og eiendomsskatt	95
GRA 1531	Videreg. næringsbeskatning, omorg. og generasjonssk.	96
GRA 1534	Konsernregnskap og foretaksintegrasjon	98
GRA 1544	Accounting for Management Control (OBL.)	99

Vår:

GRA 1532	Internasjonal skatteplanlegging	100
GRA 1542	Videreg. norske og internasjonale regnsk.prinsipper	101

SAMFUNNSØKONOMI

Vår 3. klasse:

GRA 1333 Penger og valuta (OBL.)	106
--	-----

Høst:

GRA 1301 Informasjonsøkonomi (OBL.).....	107
GRA 1330 Anvendt makroøkonomi	108
GRA 1335 Mikroøkonomisk analyse	109
GRA 1336 Miljøøkonomi.....	110
GRA 1339 Contemporary Issues in Economic Theory	111

Vinter:

GRA 1302 Konjunkturteori (OBL.).....	112
GRA 1303 Næringsøkonomisk analyse (OBL.)	113

Vår:

GRA 1334 Internasjonal økonomi	114
GRA 1337 Bankøkonomi	115

SHIPPING MANAGEMENT

Vår 3. klasse:

GRA 4301 Skipsfart 1 (OBL)	119
---------------------------------	-----

Høst:

GRA 4302 Skipsfart 2 (OBL.)	120
GRA 2130 Prosjektledelse	41

Vinter:

GRA 4303 Skipsfart 3 (OBL.) ..	121
GRA 5130 International Negotiations	55
GRA 5911 Petroleumsøkonomi og-administrasjon.....	122

Vår:

GRA 1334 Internasjonal økonomi	114
GRA 2301 Strategisk logistikk (fra våren 3. klasse)	64
GRA 5102 International Management Operations (fra våren 3.klasse)	52

FRITTSTÅENDE SUPPLERINGSKURS

Høst:

GRA 5907 Asia studier	126
-----------------------------	-----

Vinter:

GRA 5910 Le francais de la gestion des affaires internationales	127
---	-----

Vår:

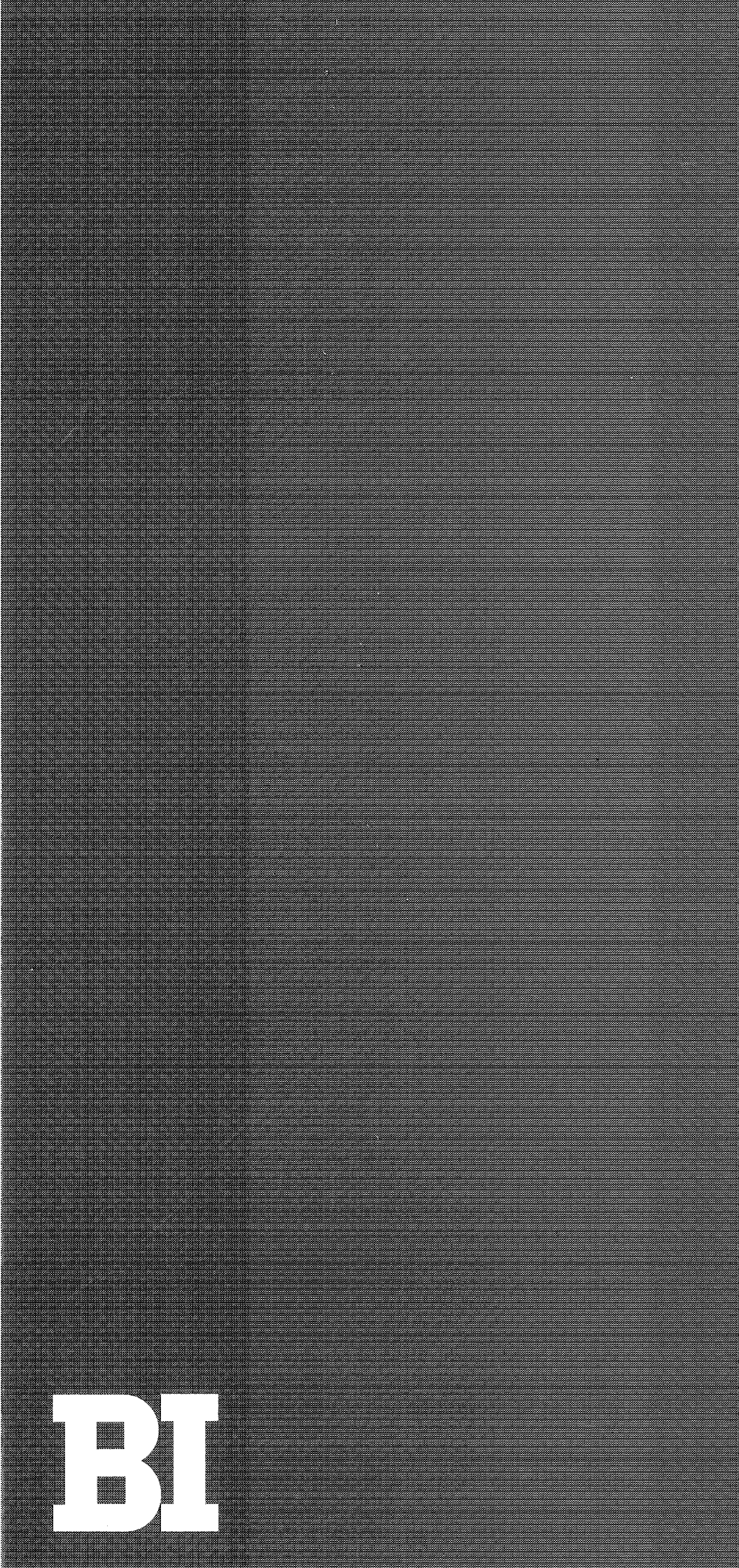
GRA 5903 Mündliche Geschäftssprache	128
---	-----

Oversikt over alle kurs

i spesialiseringen etter stigende nummer

	Side
GRA 1101 Financial Theory	27
GRA 1102 Applied Financial Theory	32
GRA 1103 Case Course in Finance	34
GRA 1131 Financial Statement Analysis	28
GRA 1132 Investment Theory	29
GRA 1133 Financial Contracting and Risk Mgmt.	33
GRA 1134 Multinational Financial Mgmt.	30
GRA 1136 Econometric Theory.....	31
 GRA 1301 Informasjonsøkonomi	 107
GRA 1302 Konjunkturteori	112
GRA 1303 Næringsøkonomisk analyse	113
GRA 1330 Anvendt makroøkonomi	108
GRA 1333 Penger og valuta	106
GRA 1334 Internasjonal økonomi.....	114
GRA 1335 Mikroøkonomisk analyse	109
GRA 1336 Miljøøkonomi	110
GRA 1337 Bankøkonomi	115
GRA 1339 Contemporary Issues in Economic Theory	111
 GRA 1501 Selskapsplanlegging og-beskatning.....	 89
GRA 1502 Accounting Theory	88
GRA 1530 Avgiftsrett og eiendomsskatt	95
GRA 1531 Videregående næringsbeskatning, omorg.	96
GRA 1532 Internasjonal skatteplanlegging.....	100
GRA 1534 Konsernregnskap og foretaksintegrasjon	98
GRA 1536 Interne styringsdata	91
GRA 1540 Accounting Information Systems	93
GRA 1544 Videregående norske regnskapsprinsipper	99
 GRA 2130 Prosjektledelse	 41
GRA 2132 Beslutningsatferd	47
 GRA 2201 Samspill og ledelse I	 80
GRA 2202 Samspill og ledelse II	81
GRA 2203 Psykologiske målinger i individ,gruppe	79
GRA 2230 Markedspsykologi.....	84
GRA 2232 Styring og påvirkning gj.språk og komm.	82
GRA 2234 Org.psykologi og endringsprosesser	83

GRA 2301	Strategisk logistikk	64
GRA 2302	Organisasjoner i nettverk.....	42
GRA 2329	IT i global forretningsvirksomhet	44
GRA 2330	Ledelse av IS-innovasjoner.....	38
GRA 2331	Innkjøp og materialforsyning	66
GRA 2332	Transport og distribusjonsplanlegging	65
GRA 2333	Strategi og IT	39
GRA 2334	Ledelse av informasjonssystemer	46
GRA 2337	Prosesorientert virksomhetsutvikling	40
GRA 2340	IT-støttet økonomistyring	48
GRA 3101	Utvikling av SMB.....	16
GRA 3102	Internasjonalisering av SMB.....	22
GRA 3103	Næringsutvikling.....	24
GRA 3104	Ledelse av voksende småbedrifter	19
GRA 3130	Start av egen virksomhet	20
GRA 3131	Vitalisering av virksomhet	17
GRA 3132	Ideutvikling	18
GRA 3135	Konsulentpraksis	21
GRA 4101	Markedsanalyse.....	69
GRA 4102	Kjøpsatferd	70
GRA 4103	Product Strategy and Management	73
GRA 4130	Markedsføring på bedriftsmarkedet	74
GRA 4131	International Business Development	76
GRA 4132	Markedskommunikasjon	75
GRA 4134	Ledelse av distribusjonskanaler	72
GRA 4301	Skipsfart 1	119
GRA 4302	Skipsfart 2	120
GRA 4303	Skipsfart 3	121
GRA 5102	International Management Operations.....	52
GRA 5103	International Marketing Research	53
GRA 5105	International Financial Management.....	54
GRA 5130	International Negotiations	55
GRA 5137	Servicing International Markets.....	56
GRA 5138	International Human Resource Management	59
GRA 5903	Mündliche Geschäftssprache	128
GRA 5904	International Business Ethics.....	57
GRA 5907	Asia studier	126
GRA 5910	Le français de la gestion des affaires	127
GRA 5912	Det nye Europa: EUs politikk og institusjoner.....	60

BI

Kr. 20,-

Handelshøyskolen BI
Elias Smiths vei 15
Postboks 580
N-1301 Sandvika
Telefon 67 57 05 00